

X. évfolyam
4. szám
ROMA LAP
2002. április
Ára: 120 Ft

Május 5. anyák napja

Szeretettel köszöntjük az édesanyákat!

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

Tisztelt

LD Szerkesztőség!

Napjaink legforróbb eseménye a „Választás”. Mint minden magyar embert, úgy minket, romákat is fölöttébb aggaszt annak végki-
fejlése és az esetleges új kormány
hozzánk való viszonya. Az elmúlt

**Címlap és hátsó borító:
Nyári Gyula felvétele**

ROMA LAP

Megjelenik havonta
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségekért”
Közalapítvány
és az Egészségügyi

Minisztérium támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési
Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954

e-mail: lungodrm@axelero.hu

Főszerkesztő: Paksi Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Kóté Lilla,

Bujdosó Jánosné, Hegedűs Sándor,

Lukács Ilona, Nyári Gyula, Szécsi Magda

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár: Pálfi Elvira

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezető:

Tankó Csaba ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg
és nem küldjük vissza.

Szerkesztőségünk

a mienktől eltérő véleményt is közli.

A leveleket esetenként rövidítve,
szerkesztett formában adjuk közre.

pár évben kezdhettük magunkat
úgy érezni, hogy igenis számítunk,
mi is része vagyunk az országnak.
Rengeteg lehetőség nyílt meg
előttünk. Ha a cigány tanulni akar,
ma már ennek nem lehet szociális
akadálya (pl. ösztöndíj, kollé-
gium), ami szerintem alapja lehet
egy fiatal további boldogulásának
az életben. De...! Aggódó négy
gyermekes cigánynő vagyok, s
kérdem én és sorstársaim, mi lesz
a cigányokkal?! Lesz még ebben
az országban aki fölállal minket
és egyenrangú polgárként kezel
magyart, és nem magyart?! Bízom
benne, mert bíznom kell, hogy a
már bevezetett jó dolgokat foly-
tatni fogják, és az én gyerekeim
már tanult magyarországi cigány-
ként fognak itt boldogan élni...

**Név és cím
a szerkesztőségben.**

Tisztelt

LD Szerkesztőség!

Vége van...! Ez a kijelentés
egyfelől megkönnyebbült sóhaj
egy egyszerű, ám de felelős gon-
dolkodással bíró magyar állam-
polgár lelkéből, (aki „főleg”, vagy
„mellékesen” cigány nemzetiségű
és „főleg”, vagy „mellékesen”
Lungo Drom szimpatizáns), mert
végre nem undorral kapcsolom be
a televízió különféle csatornáit,
mert végre nem bekötött szemmel

közlekednék legszívesebben az
utcán, és végre lesz más téma a
sajtóban is, nem beszélve a
társasági életéről. Másfelől
viszont döbönt kiáltása a
kilátástalan, jövőkép nélküli, – sőt
megkockáztatom félelemmel teli –
biztonság érzetemenek. „Erre nem
volt még példa!”, hallottuk az
elmúlt hetekben megannyiszor, s
hittük a példanélküliség elég
bizonyítéka a jó döntésnek.

Nem így történt. Két csatából a
másodikat megnyertük, de a há-
borút elvesztettük. Hogy hol ron-
tottuk el, nem az én dolgom ki-
elemezni, megteszik majd a poli-
tológusok, szociológusok, meg
persze azok is akik csak gon-
dolják, hogy az ő dolguk. Mond-
hatnám, már teljesen mindegy, de
nem így érzem. Félek, hogy
megint jön a „sárdobálás”, s nem
a közös, jóléti, demokratikus
magyar jogállamisághoz méltó
társadalmi élet.

Én fejet hajtok, s hiszem azt,
hogy a saját hazámban vesztes
nem lehetek. A különbség oly cse-
kely mértéke okot ad a biza-
kodásra, s most csak egy mondat
csenget le a szívemhez: (az ígér-
thalmaz agymosás az agyamban)
„Én tíz millió magyar minisz-
terelnöke leszek, és nem kétszer
öté!”

Egyvalamit viszont abszolút
sikernek könyvelhetünk el. Ci-
gány emberek a parlamentben!
Végre elsőkézből szólhatunk
bele a törvényhozásba és a min-
ket oly érzékenyen érintő szo-
ciális intézkedésekbe. Bízom
benne, hogy **Farkas Flórián** és
a többiek méltán és felelősséggel
képviselik majd a cigány ki-
sebbséget. Önöknek pedig to-
vábbi felelősségteljes és objek-
tív munkát kívánok!

**Tisztelettel:
Balog Ilona**

Lelkiismeretünk tükre

Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman a töle megszokott őszinteséggel és alaposággal készítette el a tavalyi évről szóló beszámolóját. Nem szívdéítő, sőt inkább lehangoló mindaz, amelyről ebben a jelentésben szó van. Ismét elmaradt az olyan fontos kisebbségi törvény módosítása, amelytől lényegében az függ, hogy képesek-e beváltani végre a hozzájuk fűzött reményeket a kisebbségi, közöttük a cigány önkormányzatok.

Különösen az utóbbi években érte jogos kritika a szakma, a roma vezetők és főleg a cigányok részéről a cigány önkormányzatok megválasztására vonatkozó rendelkezéseket. Ennek az elmaradásnak a súlyos következménye lehet, hogy az idén esedékes kisebbségi választások alkalmával a korábbiaknál még súlyosabb visszaélésekre kerülhet sor.

Éppen az elmaradt rendelkezések miatt szólhattak bele és „választhattak” arra illetéktelenek is roma képviselőket, sőt maguk is a testület tagjaivá válhattak, miután senki nem ellenőrizte a választók nemzetiességi hovatartozását.

Tovább „él” az alkotmányos mulasztás. Továbbra is megoldatlan a kisebbségek parlamenti képviseletének ügye. Ez a hosszan elnyúló késlekedés megosztja a hazai kisebbségeket, közöttük elsősorban a cigányságot egy alapvető alkotmányos joguktól, annak gyakorlásától. Ez komolytalan játék egy olyan jelentős létszámú kisebbséggel, mint a cigányság. Ezért is szülte a kényszer a választások előtt, hogy jó „gazdát” keressenek a roma szervezetek ügyük fel-

vállalása érdekében. Kinek sikerült, kinek nem. A mondás azt tartja, nyugtával dicsérjük a napot. Majd a politikai gyakorlat igazolja vagy sem, hogy közelebb kerül-e a cigányság a hön óhajtott vágyához, hogy saját jogon legyen parlamenti képviselő. Jórészt a politikai elittől függ, meddig nézi el az alkotmányértést, s mikor lép ez ügyben. Nem lesz könnyű, s máról holnapra nem várható eredmény.

Kaltenbach Jenő véleményét osztom: kudarcot vallott a törvényhozás. Alkotmányjogászoktól függ, milyen technikát dolgoznak ki, s elfogadja-e az országgyűlés, hogy végre helyre álljon az alkotmányos rend. Az ombudsmanal együtt szükségesnek tartjuk, hogy a jogalkotó valamilyen jogtechnikai megoldással aktív választójog gyakorlását lehetőség szerint a kisebbségi közösség, történetesen a cigányság számára biztosítsa.

Válójában meg kell találni a megoldást arra, hogy valóban csak az adott kisebbséggel azonosságot érző emberek szavazzanak a kisebbségi önkormányzati jelöltekre. Amíg ez nem oldódik meg, addig egyesek úgy váltogathatják identitásukat, mint a fehérneműjüket. És ezt megtehetik ciklusoként politikai és gazdasági érdekeiktől vezérelve.

Senki nem vonja kétségbe azokat a kezdeti eredményeket, amelyeket a cigány gyerekek oktatásában elértünk. A sikerjelentések mellett azonban a kisebbségi ombudsman felhívja a figyelmet a fehér foltokra. Megjegyzi: „a cigány gyerekek oktatási hátránnyal és az

ezzel összefüggő esetek száma nem csökkent az elmúlt időszakban. A kormányzat erőfeszítései ellenére a helyzet nem javult, hanem romlott.”

A beszámoló megállapítja: „A beadványok tanúsága szerint gyakran előfordul, hogy a különböző hatósági eljárások során a közhatalom helyi képviselői hátrányos megkülönböztetésben részesítik a romákat, durván vagy elutasítóan bánnak velük.” Pedig a jogállamiságról vallott felfogás szerint elvárható lenne az egyenlő bánásmód, az emberi jogok betartása.

S talán még nyomatékosabb az igazságügyi tárca részére megfogalmazott intelem. A tárca álláspontjával szemben Kaltenbach Jenő azt állítja, hogy sajnálatos módon még mindig vannak olyan jogszabályok, amelyek lehetővé teszik, esetleg közvetlen módon meg is valósítják a diszkriminációt, a hátrányos megkülönböztetést. Nem meglepő, hogy az ombudsman az Európai Unió iránymutatásait is figyelembe véve sürgeti az egyenlő bánásmódról szóló törvény megalkotását.

Kaltenbach Jenő beszámolója élő lelkiismeretünk tükörképe. Jóézés tudni, hogy az olykor elhangzó győzelmi jelentések árnyoldalaira is figyel valaki, a kisebbségi ombudsman, s pártoktól függetlenül az országgyűlés asztalára helyezi azt a tükröt, amely rávilágít a hiányosságokra, a törvényhozás mulasztásaira, s figyelemztet a teendőkre.

Farkas Kálmán

Győző a „győző”

● A romantic együttes Lira díjat vehetett át **Deutsch Tamás** sportminisztertől. Győző ragaszkodott a miniszter személyéhez, hiszen mint mondta: „Ha támogatták, adják is át!”. Deutsch szerint a zenekar igen népszerű a fiatalok körében, valamint megállapította, hogy Győzők mindig kiállnak másságuk mellett.

Bangó Margit

● A Rádió C, Magyarország első roma rádiója a Nemzetközi roma nap alkalmából nagyszabású rendezvényt szervezett április 13-án, az Almásy Téri Szabadidőközpontban, ahol számtalan ismert cigány együttes ingyen lépett fel, köztük a képen látható **Bangó Margit**, nótáénekes is.

Éhségstrájk és szeméttelre költözés...

● A Jászládányi Cigány Kisebbségi Önkormányzat először éhség-

sztrájjal, majd később a helyi szeméttelre való kiköltözéssel próbált hatást gyakorolni a polgármesteri hivatal „szegény cigányokat kizáró” magániskolája, valamint a cigánysor melletti tóból szeméttelvépé avanzsált veszélyes terület ellen.

Kállai László CKÖ elnök szerint már tavaly február óta kívánják megértetni a polgármesterrel, hogy a magániskola kezdeményezése kizárja a szegényebb roma diákokat, de petíciójukra akkor sem kaptak választ. Előbb éhségstrájjal, és most kiköltözéssel demonstráltak. Ötnapra tervezett tiltakozó akciójuk két nap után véget ért, miután Kállai időközben megbetegedett.

Pedagógusok az interneten

● 484 iskola 1573 pedagógusa kap egy hónapon belül számítógépet. Az Oktatási Minisztérium pályázatára a szakképzésben szakmai tárgyat oktató pedagógusok jelentkezhetek. Köztük 700 millió forint értékben osztanak ki számítógépet, modemet, szoftvert, nyomtatót, valamint részükre egyéves internet előfizetést biztosít a szaktárca.

Gyász

● 101 éves korában elhunyt **Erzsébet anyakirályné**, a brit uralkodócsalád legnépszerűbb

tagja. A gyászszertartás az uralkodó család és neves közéleti személyiségek részvételével történt a Westminster Apátságban, április 9-én kedden. A szertartás után Windsorba kísérték a korporsót, amelyet az anyakirályné férje, VI. György mellé temettek el. Az út mentén alattvalók tízezrei vettek búcsút a nemzet nagymamájától.

Teleház átadás

● Március 28-án a magyar és cigány himnusz hangjaival valamint **Varga Mihály** pénzügyminiszter avató beszédével kezdődött Tisza-burán a Fiatal Romák Országos Szövetsége (FIROSZ) teleházának

A hónap

átadási ünnepsége. A remények szerint igazi közösségi házzá váló építménybe, a Miniszterelnöki Hivatal pályázati segítsége adott tíz modern számítógépet az internetes információk hozzáférhetősége érdekében.

EQAL

● A roma kisebbség munkacsoportjára történő visszatérését kívánja segíteni az EQAL elnevezésű európai uniós program. A PHARE program részeként működő projekt célja a hazai cigányság tartós foglalkoztatásához szükséges feltételek megteremtésének segítése, valamint a munkacsoporton tapasztalható diszkrimináció leküzdése.

Jelentés

● Kisebbség jogi szempontból nem mondható sikeres évnek 2001 – derül ki a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési biztosának éves jelentéséből. *Kaltenbach Jenő* arra emlékeztetett, hogy bizonyos régóta húzódó ügyekben még most sem sikerült eredményt elérni. Ilyen például a megoldatlan parlamenti képviselő ügye. A beszámoló összegzéséből kiderül, hogy a törvényhozás tekintetében az egyik legnagyobb kudarcnak a kisebbségi törvény módosításának elmaradását, és az antidiszkriminációs törvény ügyében érzékelt „helybenjárást” értékelik.

Köztársaság Érdemes Művésze címet kapta *Szakcsi Lakatos Béla*, Liszt-díjas jazz zongoraművész és zeneszerző, valamint Liszt-díjat kapott *ifj. Sánta Ferenc*, hegedűművész, primás.

Gyengébb nem a munkaerőpiacon

● A piaczgazdaságra való átmenet során, 1990–1997 között jelentősen átalakult a magyar gazdaság, és ennek következményeként a munkaerőpiac helyzete is megváltozott, amelynek következménye a munkanélküliség. *Székely Judit*, a Gazdasági Minisztérium helyettes államtitkára szerint ezt követően, vagyis a krízis idő után a mun-

1997 és 2001 között a foglalkoztatottak száma 213 ezer fővel emelkedett, melyből 126 ezer nő.

Több a jelentkező a felsőoktatásban

● A tavalyihoz képest növekedett a jelentkezők száma az esti valamint a levelező tagozatos képzésekre, különösen az utóbira, ahol 20%-os növekedés tapasztalható. A legnépszerűbb szakcsoportok levelező tagozaton a közgazdasági, műszaki, agrár, egészségügyi valamint a szociális képzések voltak. 12%-kal több azok száma is, akik második illetve harmadik diplomát szeretnének szerezni, és nőtt azok száma is, akik kiegészítő képzésben egyetemi szintű diplomát is kívánnak szerezni.

Kitoloncolás

● Háromszáz illegálisan letelepedett romát toloncoltak ki Bukarest egyik külterületéről. A helybéliek panaszai nyomán tiltották ki őket a városból örökre. A családokat egy autóbuszra és húsz szekérre ültették, majd a rendőrök Bukarest határához, a falujukba vezető autópályára kísérték őket.

A *Militari* nevű városrész, az utóbbi időben egyre több illegálisan letelepedett romának adott otthont. Az eldugott terület az illegális üzletek színterévé és a fertőzések gócpontjává vált, mert se víz, se út nem volt a telepen. A kitoloncolt romák egyhangúan állították, hogy ők adót fizettek a területért.

Az MTI szerint a roma szervezetek úgy nyilatkoztak, hogy a román hatóságok súlyosan megsértették a roma emberek alkotmányos jogait.

Összeállította:
Lukács Ilona

Elismerés

● Március 15-e alakalmából több roma zenész kapott kitüntetést a parlamentben. *Pege Aladár* Liszt díjas és Érdemes előadóművész Kossuth-díjban részesült. A Magyar

kanélküliek száma évről – évre csökkent. Az érintettek közül nagyobb arányt képviseltek a nők, mint a férfiak. Az elmúlt években folytatott gazdaságpolitika eredményeként kedvező tendenciák mutatkoztak meg a foglalkoztatás terén is.

Ifjabb Sánta Ferenc és népi zenekara

A választások véget értek

**A rendszerváltozás óta
negyedik alkalommal
voksolhattunk a parlamenti
képviselőkre.**

**A választási részvétel
- csak úgy, mint április 7-én
az első fordulóban -,
a második fordulóban, április
21-én is évtizedes csúcsot
döntött.**

**Április 7-én 71,03 százalékos
volt a részvétel, április 21-én
pedig a választópolgárok
71,19 százaléka járult
az urnákhoz.**

A választások második fordulóját a Fidesz-MDF összefogás nyerte, de összességében 10 mandátummal a baloldal többet kapott. A 131 választókerületből 75-ben a Fidesz-MDF, 54-ben az MSZP, kettőben az SZDSZ képviselőjelöltje győzött. A 70 országos listás mandátumból a Fidesz-MDF 26-ot, az MSZP 31-et, az SZDSZ 13-at szerzett meg. Ezek alapján az országgyűlési patkó az alábbiak szerint alakult: a Fidesz-MDF

188, az MSZP 178, az SZDSZ 19, az MSZP-SZDSZ 1 helyet mondhat magáénak. A számok alapján az MSZP-SZDSZ 198 mandátummal kormányt alakíthat, míg a Fidesz-MDF választási koalíció 188 hellyel ellenzékbe szorul.

Pokorni Zoltán, a Fidesz elnöke a második forduló éjszakáján így nyilatkozott: „Győztünk, de hogy nyertünk-e arra nagyon nehéz válaszolni.” Mint elmondta, vidéken a második fordulóban 90 ezerrel több választópolgár mondta azt, hogy a polgári erők folytassák az ország kormányzását, Budapesten azonban 80 ezerrel voltak többen azok, akik a szocialista-szabaddemokrata kormányzásra szavaztak.

Dávid Ibolya, az MDF elnöke gratulált annak a többségnek, amely a jelenlegi állapot szerint kormányt fog alakítani. „A választások véget értek, most az a dolgunk, hogy összefogással enyhítsük a vereség miatti fájdalmat” – mondta. Hangsúlyozta, hogy az ország és a nemzet egyetemes és ezzel a felelősséggel kell viseltetni az elkövetkezendő hetekben.

Kovács László szocialista pártelnök úgy fogalmazott: „Ezek után Mádl Ferencnek két választása van: vagy meg-

bízza a kormányváltó erőket és a nagyobbik párt miniszterelnök-jelöltjét, Medgyessy Pétert, hogy alakítson kormányt, vagy megbízza a legnagyobb parlamenti frakció, a szocialista párt miniszterelnök-jelöltjét, hogy alakítson kormányt”.

Kuncze Gábor az SZDSZ elnöke a Népszabadság újságírójának elmondta, most már biztos hogy lesz koalíció az MSZP-vel, de erre még az SZDSZ küldöttgyűlésének kell megadni a felhatalmazást. Kuncze közölte azt is, hogy pártja programjából mindenképpen ragaszkodnak majd az alábbiak megvalósításához: adócsökkentés, az egészségügy rendbetétele, a diplomás minimálbér bevezetése és a korrupció megfékezése.

Orbán Viktor miniszterelnök felszólalásában elmondta, mindössze 6 mandátumon múlt, hogy nem a polgári kormány került többségbe. Arra kérte támogatóit, hogy hajtsanak fejet az eredmények előtt és bejelentette, hogy telefonon gratulált politikai ellenfelének, Medgyessy Péternek a győzelemhez.

Mit ígért a Fidesz és mit az MSZP (Főbb adó és szociális ígérek)

Fidesz

- adó és járuléksökkentés,
- adómentes jövedelem határok a gyermekeknek, (1 gyermek 1 millió, 2 gyermek 2 millió, 3 gyermek 3 millió),
- a Széchenyi terv 2006 végére évi 600 milliárd forinttal járul hozzá a gazdasághoz,
- teljes foglalkoztatottság, minimális 3-4 százalékos munkanélküliség,
- duplájára nőnek az átlagkeresetek,
- egészségügyi életpályamodell, az orvosok kezdő fizetése 150 ezer forint,
- a pedagógusok bére 25 százalékkal az átlag felett,
- a kiegészítő családi pótlék összegének megkétszerezése,
- nyugdíj-kiegészítés,
- a rászorulóknak ingyenes étkezés a bölcsödétől a középiskoláig,

MSZP

- a személyi jövedelemadó kulcsainak csökkentése 20, 30, 40-ről 13, 25, 40 százalékosokra, 40 százalékos kulcs az átlagjövedelem kétszeresétől, a minimálbér nem fizet adót!
- negatív adó a családi kedvezményben,
- megszűnik a tételes egészségügyi hozzájárulás,
- 300-400 ezer munkahely,
- jelentősen nőnek az átlag keresetek,
- egészségügyi dolgozók béremelése 50 százalékkal,
- egyszeri jelentős béremelés a pedagógusoknak,
- 20 százalék családi pótlék emelés,
- 13. havi nyugdíj,
- iskolakezdésnél 2 havi családi pótlék,
- ingyenes étkezés az önkormányzati bölcsődékben és óvodákban.

A Fidesz-MDF A jövő elkezdődött című választási programjában külön pontban taglalta a cigányság felemelkedésére szánt feladatait. Miután a Fidesz programjával már foglalkoztunk, abból csak a Roma Integrációs Hivatal létrehozását említjük: „Létrehozuk a Roma Integrációs Hivatalt, mely összefogja az esélyteremtő oktatási feltételek biztosítását, kultúrájuk megőrzésének és gyakorlásának támogatását, munkábaállásuk feltételeinek javítását épp úgy, mint a fiatal cigányok földhöz jutását és lakás szerzésük megszervezését.”

A Fidesz a történelemben először egy cigányszervezettel, a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetséggel is választási szövetséget kötött.

Mit ígér a cigányságnak az MSZP?

Medgyessy Péter Egyetértésben a nemzettel! programjában, amelyet 2002. január 8-án hirdetett meg, az

alábbiakat olvashatjuk a cigánysággal, a kisebbségekkel kapcsolatosan:

- A társadalmi párbeszéd intézményesítése, a civil szervezetek, az egyházak, a kisebbségek és az érdekképviselők ellenőrző szerepe érdekében kezdeményezzük a Parlament második kamarájának létrehozását.
- Kezdeményezzük a jogvédelem erősítését, a kisebbségi törvények módosítását. Az Európai Unió támogatását is felhasználva átfogó tervet dolgozunk ki a cigányság társadalmi beilleszkedésének megoldására.
- Kormányom érvényt szerez a nemzeti és etnikai kisebbségek alkotmányos jogainak. Kezdeményezzük a kisebbségek parlamenti képviselőinek megteremtését.

Az Amaro Drom 2002. márciusi lapszámában olvashattunk egy MSZP miniszterelnök-jelölti kötelezettségvállalást a magyarországi cigányok sorskérdéseinek megoldásáért címmel, melyet Medgyessy Péter 2002. február 11-ei dátummal írt alá. A kötelezettségvállalás – többek között – az alábbiakat tartalmazza: a kormányzati munkában az eddigieknél nagyobb számban vonnak be roma származásúakat, megalapozzák a kisebbségi önkormányzatok önállóbb működésének jogszabályi feltételeit, átalakítják a kisebbségi törvényt, a választási szabályok módosítását a kisebbségi szervezetekkel, testületekkel egyetértésben alakítják ki. Ujragondolják a feladat és működés-finanszírozás rendjét, növelik a költségvetési forrásokat. A munkaerő-piaci helyzet javítása érdekében nagyobb hangsúlyt helyeznek a közmunka és közhasznú munka programok indítására és a munkaerő-piaci képzése. A jóléti rendszerváltás programjának célja a szegénység, különösen a gyermekszegénység felszámolása, igazságos családtámogatási rendszer létrehozása. Támogatják a roma kisebbségi oktatási intézmények létrejöttét, működését, növelik a kollégium férőhelyek létszámát, erősíteni szeretnék a roma művelődési házak hálózatát, állami eszközökkel támogatják a cigány kultúra és hagyományok őrzőit, a cigánymuzikusokat. Büntethetővé teszik a közösség elleni izgatást, a gyűlöletkeltést és nem utolsósorban megalkotják a minden magyar állampolgár számára egyenlő bánásmódot biztosító és a hátrányos megkülönböztetést tilalmazó jogszabályokat.

Mádl Ferenc köztársasági elnök úrnak 30 napja van, hogy összehívja az új országgyűlést, majd újabb 30 napja, hogy eldöntse melyik politikai erőt kéri fel a kormányalakításra. Onnantól kezdve a választási ígéretek, kötelezettségvállalások valóságossá válnak és számonkérhetők.

A köztársasági elnöknek a parlament alakuló ülését a második fordulótól számított egy hónapon belüli időpontra kell összehívnia. Ez az idei választások után május 21-ig történhet meg.

A leköszönő Országgyűlés működése az új parlament alakuló üléseig tart, és ekkor megszűnik a régi képviselők mandátuma is. Az új parlament megbízatása az alakuló üléssel veszi kezdetét.

Az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával a kormány – a kormányfő és a miniszterek – megbízatása is megszűnik, ám ezzel a kabinet nem oszlik fel, hanem ügyvezetőként működik tovább. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy hivatalban marad és gyakorolja mindazokat a jogokat amelyek megilletik, nemzetközi szerződéseket azonban már nem köthet, és rendeletet is csak törvény kifejezett felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat. A miniszterelnök – az új kormányfő megválasztásáig – ugyancsak ügyvezetőként gyakorolhatja a hatáskörét, de miniszter kinevezésére, illetőleg felmentésére javaslatot nem tehet, míg rendeletet ugyancsak törvény kifejezett felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.

A miniszterelnököt – a köztársasági elnök javaslatára – az Országgyűlés egyszerű többséggel választja meg.

4 cigány származású képviselő a Parlamentben

A Fidesz-MDF listán 14. helyen szereplő **Farkas Flórián**, a Lungo Drom elnöke, a 21. helyen szereplő **Varga József**, a Lungo Drom jelöltje és a 27. helyen szereplő **Lukács Mihály** a Lungo Drom alelnöke is bekerült a Parlamentbe, valamint az MSZP országos listáján 34. helyen szereplő **Teleki László**.

Összeállította: Paksi Éva

Farkas Flórián

Lukács Mihály

Varga József

Teleki László

KIDŐLT A TÖLGY

Ismét fájdalmas veszteség érte a magyarországi cigány irodalmat. Életének 82. évében, 2002. március 19-én elhunyt **Orsós Jakab**.

Ami a lovári cigányoknak **Lakatos Menyhért**, a zenész cigányoknak **Farkas Kálmán**, az a beás cigányoknak **Orsós Jakab** volt. A múltba vesző emlékek, szokások, jellemek és konfliktusok hűséges rögzítője, afféle egyszemélyes történelmi kútfő volt. Írásaiból tudhattuk meg, mit jelentett egy teknővájó közösség számára a vándorlás, a letelepedés, milyen sorscsapások és milyen békeévek kalapálták megbonthatatlan közösséggé, s örölték föl ugyanezt a népet.

Orsós Jakab beás cigány családban született 1920. május 24-én, a szepetneki út végén levő erdőben, egészen közel Nagykanizsához. Olyan volt, mint egy öreg tölgyfa. Messzire gyökerező, nagy lombú, bőven termő, távolra látszó. Olyan, melynek lombkoronája mindig biztos helye a megfáradt vándornak, megpihenésre erőgyűjtésre. Végigkísérték életét a fák. Fűrészmalom volt első munkahelye, csak 1940-től pártolt át az olajbányászsághoz. A szovjet hadifogságban is – bár előbb bányában és repülőgépgyárban dolgoztatták – szibériai favágó lett. 1942-ben sorozták be katonának, s csak 1948-ban térhetett haza. Erdőgazdaságban, majd ismét az olajiparban dolgozott. Elvégzett egy olajipari technikumot is.

Kedvtelésből kezdett faragni, próbálva vissza-idézni az édesapjától ellesett mozdulatokat, mesterségbeli fogásokat. 1962-ben fafaragó munkásságáért a népművészet mestere kitüntető címet ítéltek neki. A faragókés és a véső mellett azonban a toll is hamar szolgálatába szegődött. „Amikor írni kezdett, magyar nyelvű cigány irodalom még nem létezett. A csendes úttörők közé tartozik” – írta róla **Nádas Péter**. 1952-ben, a megyei napilapban, majd az olajipar különböző üzemi újságjaiban jelentek meg munkái, ám az irodalmi folyóiratoknak is hamar felfedezték. Egyre többet merített saját élményeiből, így találta meg igazi írói hangját. Több antológia is közölte elbeszéléseit (pl. Visszhang 1983., Egerszegi Füzetek 1983., 1987., Lükettés, 1990.). A Zala Megyei írók Egyesületének elnökévé választották, s e tisztségét haláláig viselte. Írásait valamennyi cigány újságban örömmel fogadták, s ő prog-

ramszerű kötelességgel is írt valamennyibe. Beáscigányként – mindmáig – szinte egyedüli tollforgatóként volt jelen. Első önálló elbeszéléskötete 1987-ben jelent meg „Aki hallja, aki nem hallja...” címen. A benne foglalt valamennyi emléket a személyes átélés hitelessége hatotta át. Csakúgy, mint a szintén önéletrajzi ihletettségi, 1992-ben kiadott „Gyökerezés” elbeszéléseit is. Művei külföldön: Németországban és Ausztriában is sikert arattak.

Gyakran és szívesen mesélt, így jóízű adomái minden bizonnyal, még évtizedek múlva is közszájon forognak. Úgy illik, hogy legalább egy róla is keringjen, ezért most számyra bocsátom. Egy alkalommal karácsonytájt, amikor emlékeiről **Varga Ilona** beszélgetett vele a rádióban, **Bos-**

sányi Katalin – az igen tehetséges és fájdalmasan korán halt újságíró – késve kapcsolódott a műsor hallgatásába, de felfigyelt a mondataira. Később, az új évet, 1994-et köszöntő jegyzetében, a Népszabadságban így írt az ismeretlen megszólalóról: „...Bölcs ember ez az öreg cigány. Köznapian tud kimondani olyan igazságokat, amelyek irodalma könyvtáryi. Am, a tengernyi tudományon sem tör át ilyen fényesen a nemzetet alkotó és megtartó sokszínű közösségekbe vetett hit. Hogy legyen bennünk béke, elsőként önmagunkkal. Mert csak, ha a magunk belső békéjét visszanyertük, vagyunk képesek a világgal is megbékélni.

Éjjel, az év első percei. Az államfő beszél. Nem akarok hinni a fülemnek. Ugyanazokat mondja, mint az öreg cigány. Ez jó.” (Az államfőt egyébként Göncz Árpádnak hívták.)

„Zöld az erdő, zöld a hegy is, / a szerencse jön is, megy is...” – így kezdődik egy – **Bari Károly** által magyarra fordított – beás népdal, amelyet mára egyértelműen a magyarországi cigányok himnuszának tekint az összes hazai cigány népesség. Kevésbé köztudott, hogy ezt a dallamot és dalszöveget is – több fontos cigány néprajzi emlékekkel együtt – Orsós Jakab gyűjtötte.

Ha semmi más, csak ez éli túl, akkor is pótolhatatlan szolgálatot tett az övének.

A kiállítás azonban mindig helye lesz fafaragásainak, s a baboccai emlékparkban az enyészetig ott áll majd a cigány holokauszt áldozatainak tiszteletére. általa megfaragott kopjafa. Elbeszélései, adomái pedig már most is mélyen beivódtak a hazai cigány kultúrkincsbe.

– Hegedűs Sándor –
Fotó: OCIMK

Az OCÖ ünnepén

Szép tavasz és nyugodt jövő vár a magyarországi cigányságra – ígérte Farkas Flórián, az Országos Cigány Önkormányzat és a Lungo Drom elnöke az immár 3. alkalommal megrendezett Országos Cigány Ünnepségen. A rendezvényen részt vett Dávid Ibolya miniszterasszony és Báthory János, a NEKH elnöke is. Az ünnepségen átadták az OCO által alapított díjakat. A Cigányságért Emlékplakettet Tariányi Béla, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara Uiszővetségi Tanszékének professzora vehette át a Biblia cigány nyelvre fordításáért. Boros Lajos, a 100 Tagú Cigányzenekar főprimása életműdíjban részesült, a szolnoki Barna Gyöngyök együttes pedig kulturális tevékenységéért vehetett át díjat az OCÖ elnökétől.

Dávid Ibolya igazságügy-miniszter és Farkas Flórián, az OCÖ és a Lungo Drom elnöke

Boros Lajos a 100 Tagú Cigányzenekar élén

Boros Lajos felesége társaságában

Kozák László, a szolnoki Barna Gyöngyök vezetője vette át Farkas Flóriántól a díjat

Sorsfordító magyarok

Péli, a zseni

Péli Tamás – miután felért a festők parnasszusára – büszke örömmel nyugtázhatjuk, ott ül azok sorában, ahová vágyott. A zseni, a mágneses vonzerőt sugárzó művész képfestőnek vallotta magát, s egyik vele készült interjúbán így vallott: „Nagyon szívesen lennék magyar festő. Lehet, hogy ennek is eljön majd az ideje.” Úgy vélem eljött, s aki azt vallotta mint ő, hogy két pántot visel a homlokán: egyik a piros-fehér-zöld, a másik a zöld-kék, akkor elmondhatjuk, hogy e kettős identitású művész nem hogy nem akart egyiktől vagy a másiktól megválni: ellenkezőleg csak így vált teljessé, emberségében, humanizmusában, egész életműve ezt sugározza.

Péli hallatlan nagy felkészültséggel rendelkező, széles látókörű művész, akinek világképe a természetről, társadalomról, az emberi gondolkodásról olyan mélységeket tárt fel, amely különös látásmódjából eredően a származásvilág, a cigány ösiség mélységébe vezette el a látó-gondolkodó embert, s olyan dimenziók tárulnak fel előttünk színekkel, fénnel, árnyékkal játszva, amelyekből úgy tűnik: szenvedéssel készültek ezek a csodálatos képek, amelyeket a televízió jóvoltából ismét bemutattak.

Bizonyára nem véletlenül éppen a Századfordító magyarok sorozatában emelték olyan magasba Pélit és művészetét, amelyet ma már nem vitathat el tőle senki. Ha elismerik, ha nem ismerik el, akkor is. Része lett annak a világnak, ahol **Balázs János** mellett **Leonardo**val, **Michelangelo**val, **Raffaello**val, s a három híres spanyol **Greco**val, **Velázquez**zel és **Goya**val egyenlő rangon kell említeni.

Az önvallomásából kiderül: Péli nem volt vallásos, pontosabban a szeretetet tartotta vallásának, mint a dialektikát és a materializmust is magáénak érző nagy német filozófus Feuerbach, aki azt mondta: az emberek közötti szeretet a vallás. Nos Péli sugárzott a szeretettől, olyan mágneses vonzereje volt, hogy aki egyszer bűvkörébe került, azt hatalmába kerítette, elkápráztatta. Nem volt vallásos, de nem csupán vallotta a Genezist, a Teremtést, de vásznain életre is keltette cigány Jézus képében.

Lugosi Győzővel, a Kossuth-klub igazgatójával, **Choli-Daróczi Józseff**el, a Péli-kortárs kiváló költővel, műfordítóval, a még lehetével is tiltakozó **Kovács József Hontalannal**, s egyáltalán nem mellékesen a legkedvesebb tanítvánnyal, **Szentandrassy Istvánnal** történt beszélgetésből ezen a március 20-ai este 9 órakor közvetített adásból ismét kiderült: még mindig nem eléggé mélyen, nem eléggé a maga nagyságában ismerjük Pélit, akit még holtá után is úgy mellőz a hivatalos kultúrhatóság, hogy nem kapott érdemi helyet művészete hallatlan értékű gyűjteménye. Kovács József Hontalan „énekülésében”

Csontváry utódjaként emlegeti. Vajon meddig tart még a mostoha sors, ami a képeinek jövőjét illeti? És vajon miért? Choli Daróczi József egy Pélivel történt beszélgetés kapcsán említi: „Én mondtam vitatkozásunk során, hogy az ember vagy cigány vagy európai. Péli azonnal reagált: Nem kettő, hanem egy. Lehet az ember úgy cigány, hogy európai is legyen. Egy emberben a kettő.”

És Pélinek igaza van, mert csak példaként említem, mint az olasz Leonardo, Raffaello vagy a híres német-alföldi festők. Péli integrált személyiség volt, s

így vallott: „Az egyetemes értékekhez szeretnék felsorakozni.” Nem érthette meg, bár titokban érezte, s ma már tudjuk felsorakozott a legnagyobbak mellé a képi Péli. Szentandrassy szerint Péli egy tábortűz volt, meg lehetett mellette melegedni, mert áradt belőle a szeretet, a mágneses vonzás.

Péli Tamás a cigány-magyar-európai gondolkodó megfestette a Genezist, a Teremtést a maga sajátos képi nyelvével csodálatos, fantasztikus színeivel, figuráival s ha az a 42 m²-es mű, a Káli istenasszony, a születés maradt volna meg utána a tiszadobi Andrassy-kastélyban, már feledhetetlent alkotott. Hetven Péli-alkotásról tettek említést a Századfordító magyarok című beszélgetés során látták-e együtt? Vajon mi a célja e hallatlan és felbecsülhetetlen értékkel a kultusz tárcának, az illetékeseknek? Valakik gondolkodnak-e erről? Szkepticista vagyok, mint Péli, aki azt mondta: „Nehéz ma Magyarországon cigánynak lenni.” Én teszem hozzá: Legalább olyan nehéz gondolkodónak, újságírónak, írónak, festőnek lenni is. A filmben látott kiállítás nem születhetett volna meg állami támogatással. Cigányosan szólva összedarizták költségeire a pénzt.

A Századfordító magyarok – tekintélyes cím alatt közölt Péli-film mementó, olyan emlék, amely a festő élő voltától távolodva mind jobban szívünkbe zárjuk, s vele valljuk: „Soha ne adjátok fel magatokat.” Ő még mellőzését vállalva is ellenállt. Megtehetette, mert a zsenik közül való volt, aki „szomorú népünkkel vállalt sorsközösséget.”

A zsenik közül Pélinek is megadott, hogy emberi, művészi hitvallásában széles látókörű ismeretei révén felismerte azokat az életforrásokat, forráspontokat, ismeretelméleti mélységeket, amelyeket képi formákban csodálatos „cigány”-színekkel a vörössel, feketével, arannyal stb. a fénnel-árnyékkal játszva olyan figurákat teremtett, ami sajátos, egyedi, pélis, és senki más művészetével össze nem hasonlítható. Utánozhatatlan!

Ne szerénykedjünk! Péli zseni volt!

Farkas Kálmán

Boldogság és ünnepélyesség sugárzott egész szerény, bájos lényéből Varga Ilonának, a Cigány Félóra okos, felkészült s mindenki által közkedvelt szerkesztő-riporterének az arcáról, amikor a vágoasztal, a mikrofon és fülhallgató társaságában a kamerán keresztül a szemünkbe nézett, s visszatekintett arra a rövid, mégis az egész cigányság számára fontos múltra, amelyet az a Cigány-Félóra reprezentál, amely első „felhangzása” az ismert szignál óta – 1988. december 15. – közkedvelt műsora éppen nyugodtsága, kiegyensúlyozottsága, tárgyilagossága és mindenkihez való szólása folytán kedvvel és szívesen hallgatnak meg hétről-hétre péntekenként cigányok és nem cigányok egyaránt.

Kellemes volt látni ünneplőbe öltözve, kissé meghatódottan szólni a beás cigány lányt, aki a rövid riport miatt csupán dióhéjban vallott múltjáról, arról, hogy ő is cigánytelepen nevelkedett. Neki, de minden cigány emberrel is fontos volt ezt tudatni, mert sok-sok neves cigány alkotónkhoz hasonlóan ő is vallja és

vállalja: a társadalom legmélyebb rétegéből érkezett. S ha megszólal, halk hangján az egész ország cigánysága tudja, hogy ő a mi Ilonkánk. Jó ezt tudni, s büszkének lenni rá. Tizenhárom esztendeje szól a Cigány Félóra országhoz, világhoz. Varga Ilona olyan küldetést vállalt, amely tudatos elkötelezettséggel jár, mert olyan szellemi hidat a cigány és a nem cigány kultúra alkotói, írók, újságírók, költők, művészek, zenészek s az egyszerű, de tenniakaró roma emberek, az élni akarók megismertetésével, amelyekkel bizonyítani kívánja-akarja: ha mások is vagyunk mi, ti, de olyan emberi értékeket hordozunk mint a nem cigányok.

Varga Ilona eddigi rövid életútja példát adó s erre én igen is büszke vagyok. Kultúránk követe, az értékek keresője, kutatója. S az külön öröm valamennyiünknek, hogy hallatlan felkészültséggel, s még is szerényen műveli. Ő vallotta: azok a roma portrék, amelyek a rádió hullámain keresztül jutnak el a hallgatókhoz, a cigány életutak „húzóerőt

jelentenek”. Igaza van. Ő is egy ilyen húzóerő, aki beás-magyar cigány, érttségsített, alkotott beás-szótárt, 1994-ben olyan szöveggyűjteményt, amelyet a tanárok forgathatnak hasznosan, s bár izzig-vérig rádiós, mégis kibújt belőle pedagógus elhivatottsága is. Tanári diploma mellett az ELTE-n szociológiából szerzett végzettséget, egy valóban sokoldalúan művelt, képzett rádióriporter, akit „elhalmoztak” elismerésekkel, kitüntetéssel. Vallomása szerint irodájának falán két portrét őriz: az egyik a fiatalon elhunyt tehetséges roma pedagógusé **Bogdán Jánosé**, a Gandhi-gimnázium egykori igazgatójáé, a másik az istenes, halk szavú költőé **Rácz Lajosé**, akit a Teremtő tehetsége teljében szólított magához. Egyik beás, a másik romungró. És ez is jelzi Varga Ilona kettős identitásának vállalását, az értékek megbecsülését.

A riport pillanatai valóban tanúsítják: Varga Ilona boldog. Repül kedvese ölébe. Ezt a pillanatot hosszú ideig őrizni fogom az M1 március 28-ai adásából, mely átsütötte lelkünket.

Farkas Kálmán

Roma Magazin

Kultúránk követői

A cigányság kultúrájának, zenéjének értékeiről kaphattak ízelítőt azok a nézők, akik megtekintették a Roma Magazin április 8-ai adását. Egy emléktábla avatásáról szóló képekkel kezdődött a blokk, amelyet a Békési Cigány Önkormányzat készítetett azoknak a roma és nem cigány embereknek, akik helytállásukkal bizonyították a vészterhes időkben is emberségüket. Az emléktábla avatásban részt vett **Kósáné Kovács Magda** az Országgyűlés Nemzeti Vallási és Emberi Jogi Bizottságának elnöke is, és méltatta azokat, akik erre is gondoltak, s nem feledkeztek meg azokról a cigány és nem cigány emberekről, akik emberségből kitűnőre vizsgáztak. Szólt a „hősökről”, ifj. **Surmann László**, akinek az édesapja neve is ezen a táblán olvasható.

Öröndetes, hogy van egy híres muzsikusz-zeneszerzőnk, **Fátyol Tivadar**, aki nyitott szemmel jár és felfedezi azokat a tehetségeket, akikre oda kell figyelni. Ezúttal a 11 éves **Sárközi Lajos** hegedülésével kápráztatta el a nézőket, aki a Józsefvárosi Zeneiskolában **Szász Józsefné** tanítványaként ismerkedik a zene világával. A fiútól nem idegen a klaszszikus muzsika mellett a jazz sem, s megvallása szerint **Kökény Attilával** szeret játszani, mert azonos zenei hullámhosszon gondolkoznak.

A Költészet Napjára való emlékezés előzetesként ismét megszólaltatta a Magazin **Lakatos Menyhértet**, aki ez alkalommal gnoszeológiai aspektusból közelítette meg az ember megismerésének bonyolultságát, leszűrve a tanulságot: az embert teljesen

megismerni lehetetlen, mert olyan lény, amely kiismerhetetlen. L. emlékezett azokra, akik nem csak mint írók, tollforgató emberek, hanem mint alkotók robbantak be a magyar kultúra világába romákként, európai értékeket hordozva-hirdetve.

A jazz világában világra szóló sikert ért el az **Oláh (Cumo) Árpád** vezette kvartett, akik a jazz egyik világhírű centrumában Brüsszelben csillagként robbantak be, s minden értékes díjat bezsebeltek. A triót **Jelinek Emil** mutatta be, nagy karriert jósolva a fiataloknak. S, ha eddig elfelejtettük volna, most örömmel adhatjuk tudtul az érdeklődőknek, hogy „él” a Honvéd Együttes, melynek zenekara nagysikerű koncertet adott április 10-én.

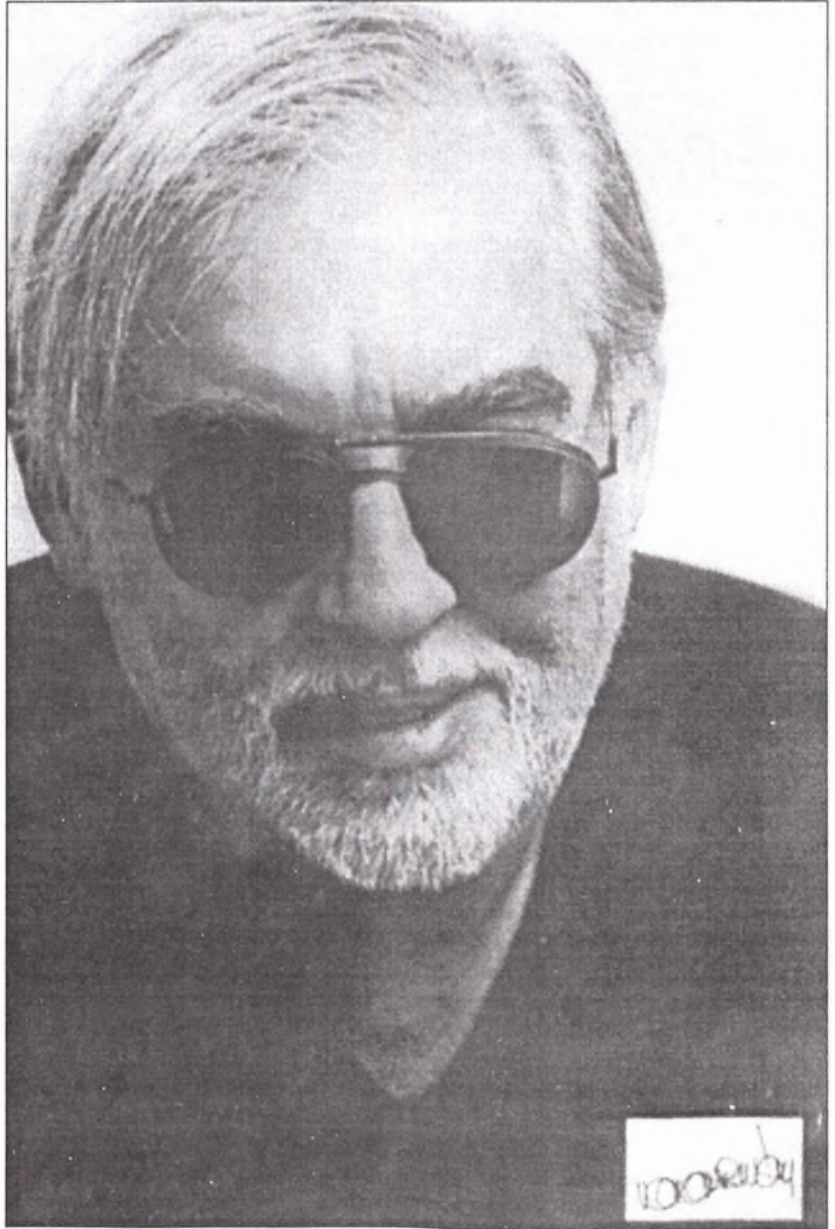
/fk./

Öszinteség a párkapcsolatok javításáért

A legújabb felmérések szerint a fejlett, civilizációs ártalmakkal sújtott országokban a 40 éven felüli férfi lakosság 52 százaléka szenved valamilyen fokú merevedési zavarban, azaz megközelítőleg 150 millió ember, ám csupán 5-10 százalékuk fordul orvoshoz. A magyar férfiak sem élnek egészségesebb, stresszmentesebb életet, mint mondjuk az amerikaiak. Az érintettek 40 százaléka egyáltalán nem, 51 százalékuk pedig csak elvétve beszél a gondjáról. Pedig, ha orvoshoz fordulna, ha a különböző cégek potencijavító piruláinak, kezeléseinek segítségével helyreállna a szexuális élete, akkor garantáltan az életminősége is javulna. A megfelelő kezelés mellett nemcsak a „teremtés koronájáé”, hanem a párjáé, és így áttételesen az egész családé.

A merevedési zavar leggyakoribb oka az érrendszeri károsodás, valamely idegrendszeri rendellenesség, a cukor- és szívbetegség, a magas vérnyomás elleni gyógyszerek, az antipszichotikumok, az antidepresszánsok, egyes nyugtatók, a túlzott alkoholfogyasztás, a stressz, a félelmek, a szorongások, az alacsony férfihormon termelődés, a nagy testtömeg, vagy a dohányzás.

A „kék tableta” megjelenése óta komoly kutatások és fejlesztések folynak a merevedési zavarok leküzdésére szolgáló szerek piacra kerüléséért. Az amerikai Eli Lilly and Co. cég új gyógyszerét 2003. első negyedévéől forgalmazza majd Magyarországon. Akik nem szeretik a mesterséges tervezést igénylő terápiákat, azok számára jelent az új szer megoldást. Az új gyógyszer képes visszaadni a betegek számára a normális, tervezési kötöttségektől mentes szexuális életet. Az eddig lefolytatott és publikált klinikai vizsgálatok azt is igazolják, hogy a gyógyszer bevétele után számított 30 perctől 24 órán át lehetővé teszi az együttélést. Várakozásuk azért is megalapozott, mert a szexuális problémák a legelhallgatottabb panaszok közé tartoznak, s

„Számomra nagyon fontos egy kapcsolatban az őszinteség és a párom boldogsága. Bármit megtennék a szeretett nőért” – formálta meg véleményét Verebes István a problémáról

társadalmi kommunikációval ezekkel, százazrekkkel bővíthet az orvosi segítséget kérő páciensek köre.

Mc Shannon

Fogkrém és kenyér

Az emberi méltóságot társadalmi helyzetük miatt elsősorban azoknak lehet megsérteni, lelki világukba beletaposni – legtöbbször minden következmény nélkül – akik a ranglétra legalián vannak
A rasszisták, a romaellenesek rendszeresen olyan sebeket ejtenek – tudatosan vagy akaratlanul – amelyek egyrésztől fokozzák a feszültséget, másrésztől még intoleránsabbá teszik az amúgy sem kisebbségbarát magyar társadalmat.

És ami figyelmet érdemel! Ha történetesen felelősöket keresel egy-egy sértőbántó, kirekesztő felmérés kapcsán, amely a cigányokat illeti, rendszeresen nem találják meg, egymásra utalnak, egymásra mutatnak. Jogvédő legyen a talpán, aki kibogozza az igazságot. Nem irigylem őket.

Legújabbban – fogpaszta-ügynek nevezem – egy ilyen felmérés összeállítása borzolja a kedélyeket. Az ember nem hisz a szemének, meddig képesek elmenni az emberi méltóság megcsúfolásában. Nem hiszem, hogy az Egészségügyi Világszervezetnek jutott volna eszébe egy olyan kérdőív kibocsátása, amelyben azt firtatja, hogy egy bizonyos egészségügyekkel kapcsolatos szokást – esetünkben a fluorid tartalmú fogkrém használatát – úgy kérdez meg, hogy a válaszadónak arra is válaszolnia kell: melyik etnikumhoz tartozol?

Kérdezik ezt egy olyan iskola 10–12 éves tanulóitól, ahol a túlnyomó többsége cigány. Tudvalevő, hogy a Budapest VIII. kerületi Erdélyi úti Általános Iskola összetétele ilyen. Megértem az iskola igazgatóját és tanárát, akik vették a bátorságot és panaszt tettek **Kaltenbach Jenő** kisebbségi ombudsmannál és a kerület önkormányzatának oktatási osztályán.

S, mint annyi más a cigányságra dehonesztáló felmérésben, ez alkalommal azután kutakodnak, hogyan is kerülhetett ebben az összefüggésben a kérdés a kérdőívre. S vajon, mi köze egymáshoz a kettőnek. Mint azt a Népszabadság február 9-ei szombati számában **dr. Tarján Ildikó** egyetemi docens nyilatkozta: „a német-magyar felmérést egy angol WHO kérdőív alapján végzik. A Németországban használt kérdőívről már korábban törölték az ominózus kérdést, de erről elfelejtették értesíteni a magyar partnert.”

Az viszont enyhén szólva felháborító, hogy a WHO magyarországi irodájának vezetője, **dr. Szatmári Mariann** nem is tudott a kutatásról! Vajon ki lehetett az a túlbuzgó, hogy tizenéves, főleg cigány gyerekeket arról kérdezzen, hogy használnak-e fluorid-tartalmú fogkrémet. Egyáltalán azt kellett volna kérdezniük: használnak-e valamilyen fogkrémet? Nem tételezek rossz, hátsó szándékot a WHO részéről.

Értem a WHO szándékát, mely feltételezi, hogy azonos feltételek között élők, azonos kultúrkörhöz tartozók, s azonos esélyegyenlőség és azonos élet-színvonalon élő gyerekek bizonyos egészségügyi szokásait hasonlítja össze. Ezért a WHO nem marasztaló el. Az a valaki, legyen az személy, intézmény,

hivatal, aki „figyelmetlenségből” vagy készakarva az említett összefüggésben készítette el a kérdőívet: felelős. Csak-hogy ki volt az?

Szociológiai felmérések, statisztikai adatok bizonyítják, hogy a cigányság nagy tömegei a létminimum alatt tengetik életüket. Ezer meg ezer családban nem-hogy fogkrémre, még kenyérre sem jut. Egy tubus fogkrém 120–400 forint között (már) kapható! A Gyermekétkeztetési Alapítvány felmérései szerint az elmúlt évben iskolák sokaságában éheztek gyerekek. **Király Gábor** az Alapítvány igazgatója pontosan tudja, hány iskolában hány száz gyerek étkezését kellett megoldaniuk. És jelentős volt azok száma is, akiket éhség miatt kellett kórházba szállítani Györgyartlóról és más alföldi, kelet-magyarországi iskolából.

Az éhség, az éhezés nem etnikum-függő. Ám a fogkrém használata – legyen az bármilyen gyártmányú – elsősorban olyan egészségügyi, higiéniai kérdés, amely jócskán pénzfüggő! Bár ott tartanánk, hogy összemérhető lenne a cigány családok többségének életszínvonala egy átlagosan élő nem cigány családdal. Óriásiak az esélyegyenlőtlenségek ebben is. Tudok olyan cigány családokról, akik sóval mossák a fogukat, mert fogkrémre nem telik. Ismerek olyanokat is, akik még a kenyeret is megvonják maguktól azért, hogy gyerekeiket a legjobban ellássák. Általános felmérésre és összehasonlításra azonban még „gyengék” vagyunk.

Ameddig főleg kenyér-gondokkal küzdenek a romák, a fogkrém hiánycikk lesz. Talán lehetne jelentősen javítani az arányon, ha egy tubus fogkrém olcsóbb lenne, mint egy kiló kenyér.

(Ökrös)

Gyógyító fák, növények...

A fák a szilárdságot és a föld energiáit jelképezik. Ha erősen átöleljük, arcunkat a törzsükhöz szorítjuk, és koncentrálnunk, érezhetjük az energia átáramlását testünkbe. Az **Erdei fenyő** alatt sétálva pillanatok alatt ellazulunk, megtelünk élet-energiával. A **Jegenyefenyő** körül a vérkeringésünk élénkülhet fel. Ha az illatát mélyen belelegezzük, tüdünk megszabadulhat a káros anyagoktól. Ha változtatni akarunk az életünkön, forduljunk a **Diófához**. Képesek leszünk döntéseket

hozni, és problémáinkat hamarabb megoldani.

Betegségen, szorongáson segíthet a **Bükkfa**. Könnyebbnek és frissebbnek érezzük majd magunkat. Konokságunkat a Futórózsza üzheti el, hiszen szépségétől ellágyulunk és engedékenyebbek leszünk, kiváló alkalmat teremt számunkra az újrakezdéshez. Ebben az évszakban sokan szenvednek az allergiától és a kétségbeeséstől. A **Bukszusbokor** segíthet leküzdeni ezeket

a problémákat. Ágai alatt ücsörögvé könnyen tudunk meditálni és pihenni. A leghatásosabb azonban a szelídség és a kibékülés jelképe a **Nyírfá**. Ez a növény ugyanis feloldja a stresszt és nyugalommal tölti el lelkünket, de enyhíti a gyomor- és izomgörcsöket is...

A tavasz is a kirándulások évszaka. Élvezzük tudatosan a friss levegőt és a fák hihetetlen erejét...

Igó Sára

Legutóbb tavaly májusban szólhattam a hasábkon a Pont kiadó hazai vállalkozásáról, a párizsi Descartes Egyetem Roma Kutatóközpontja könyvsorozatának magyar nyelvű megjelentetéséről. Elsőként egy igencsak életre való, szlovákiai születésű cigány asszony felemelkedéséről, sorsának alakulásáról szóló önéletrást, valamint egy, a cigányoknak a náci rendszer fajelméletétől a megsemmisítőtáborokig vezető útját dokumentáló kötetet adtak ki. Azóta újabb kiadvánnyal gazdagodott az „Interface” elnevezésű sorozat.

A könyv ismét a náci vézorkorszak éveibe kalauzol. **Donald Kenrick**ről és **Grattan Puxon**ról (előbbi nyelv- és történelemtanár, utóbbi jó nevű brit újságíró) azt érdemes tudni, hogy 1972-ben ők írták az első átfogó monográfiát a fasiszta évtizedek cigány-üldözéseiről. Mostani, a „**Cigányok a horogkereszt alatt**” című művük nemcsak a hivatalos dokumentumok perdöntő erejére támaszkodik. Ezúttal a magán-történelem forrásait próbálták összegyűjteni, amelyet a túlélők vetettek papírra. Szomorú, hogy mily kevésbé rögzült meg a közemlékezetben – nemcsak nálunk, de szerte a világban is – a fasizmus nagy számú cigány áldozata. Nemcsak azok, akik ott pusztultak a lágerekben (örájuk legalább időnként jut egy kis figyelem), de azok is az áldozatok közé sorolandók, akiket árokba lőttek, agyonvertek, akiket örök életre megnyomortak. (Jómagam idesorolom azt a náci lélekmérgezést is, melynek mai napig sokasodnak áldozatai.) A cigány emlékeket különösen sújtja, hogy az eseményeket átélők nagy része nem ismerte az betűvetést, a történelmi érdeklődés pedig – néhány kivételtől eltekintve – máig ágyban maradt, s álmát alussza a holokauszt „mellékszálai” vonatkozásában. Kenrick és Puxon eredetileg azért kutatott föl szemtanúkat, hogy segítségére lehessen a cigány kártérítési igények megvalósításának, s így rendkívül gazdag szóbeli közlést is sikerült archiválniuk. Ezekből a mozaikokból állították össze jelen könyvüket. Nem elégedtek meg a pusztán esemény-leíró közlésekkel, külön fejezetben igyekeztek az előítéletek gyökeréig hatolni. Az idegen vérűeknek kikiáltott cigányok intézményesített irtásáig vezető út is megrázó emlékekkel van kikövezve. A Német Birodalomban, a bábállamaiban, a megszállt területeken is a nácik szövetségeseinek országaiban zajló rémdrámák is igen megterhelők, de a koncentrációs táborokban cigányokon folytatott orvosi kísérletekről szóló alfejezet elolvasását jól gondolja meg, aki egyébként is hajlamos lidércnyomásos álmokra. Az emberek gyógyítására felkent orvosok, kivetkőzve mindenkől, ami emberi, úgy kísérleteztek a cigányokkal, mint laboratóriumi békákkal, egerekkel, nyulakkal szokás. A tengervíz ihatóvá tételét szolgáló kutatásoknál például szabad kezet kaptak, hogy cigányokkal itassák a különböző sósvíz-koncentrátumokat, amibe azok rendre belehaltak. Natzweilerben tifusszal fertőzték meg a cigányokat, hogy kipróbálhassák az eltérő gyógyszer-változatok hatását. Sachsenhausenben cigányokon próbálták ki, hogy különféle injekciók hatnak-e a mustárgázmérgezésre. A beadott oldat után gázkamrába küldték a romákat, s lesték mennyivel tovább vergődnek az egyes injekciók hatására. A legfontosabb kísérletek azonban a sterilizálást célozták. Azt az eljárást akarták megtalálni, amellyel a cigány (és zsidó) férfiak örök időre nemző-, a nők pedig szülőképtelenek lesznek. Ezt azonban inkább nem részletezném. A

valóban hiánypótló műben a szerzők ahhoz az áldatlan vitához is hozzászólnak, amely a cigányok II. világháború alatti népvesztése körül bontakoztak ki. Álláspontjuk szerint, ha országonként összeadják az áldozatok számát, nagyjából félmillió ember kerekedik ki. (A légitámadások és más harci események cigány halottaival együtt.) Hangsúlyozzák ugyanakkor, hogy a roma halottak száma messze nem fejezi ki a cigányok szenvedését a náci korszakban. Erről egyébként bárki meggyőződhet, aki könyvüket figyelmesen elolvassa.

* * *

Aki nem tud firkálni, nem képes rajzolgatni, az gyerek sem tud lenni igazán. A lélekgyógyászok és a tanítók is fontos figyelmeztetésként élik meg, ha a gyerekek megritkulnak, elapadnak a rajzai. Az persze, hogy mit rajzol és hogyan, legalább akkora fontossággal bír. **Ribó Pongrácz Éva** „*Madarakból lettünk*” című albuma, melyet a Pro Pannónia Kiadói Alapítvány jelentetett meg, cigány gyerekek rajzait teszi közkinccsé. A szerző a komlói cigánytelepen működő általános iskola tanára volt, aki hamar felfedezte a rajztanításban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket. Könyvében a visszaemlékezések és a képek változatjait egymást. Rendkívül rokonszenves világlátás, egy küldetéses ember arcéle, tapasztalatai bontakoznak ki az egymást követő oldalakon. A mű ugyanakkor tudományos igényű is, hiszen a gyermekművek által az azok mögött meghúzódó mítoszokig kíván elhatolni. Magában a módszerben ugyan nem hiszek, hiszen a gyerek elsősorban a maga világát képezi le – persze a benne munkáló félelmekkel s örömmel együtt –, a „világesség-szimbólumok” a „létmagyarázat szimbólumai”, a „teremtő erő szimbólumai” csak a képeket magyarázó nagyon is felnőtt lelkeben társulhatnak hozzá. **Ribó Pongrácz Éva**t azonban ismeretlenül is tisztetem, vállalásáért, munkájáért. A rajzok alapján körvonalazott anyakultuszt természetesen nem vonom kétségbe a cigány gyerekek között, de igazán az győzne meg, ha egy hasonló korú és összetételű magyar kontroll-csoport rajzaiban lényegesen kevesebb lenne az anya-rajz. A madár sem csak a „végtelen vándorlás szimbóluma”. Gyanítom, legalább ennyi nem cigány gyerek rajzai közt is szereplő motívum, egyszerűen azért, mert ha eget rajzol, a madár ott léte is igazolja, hogy az odasatírozott két folt maga az égbolt.

„Összegyűjtöttem őszinte firkálmányait, melyeket ők maguk egy idő után talán el is dobtak volna” – írja egy helyütt. Ennél azonban sokkal többet tett, fantasztikus munkát végzett. Odaadta a szívárványt a tanulóinak! Megszerette a rajzot, mint önkifejezési lehetőséget, felszabadította a gyerekek képzelőerejét, s – a fergeteges rajzokat látva – életörömhöz, sikerélményhez s a művészethez való belépőhöz juttatta őket. A táncjelenetek, hótündérek, vadlovak, a Napasszonyok, madáremberek, valamint az őszi avar színpompája arról győznek meg. Az egész együtt a sokat emlegetett „odafigyelő pedagógia”, s egy közvetlen, elkötelezett tanár diadala. Józni, az egyik tanítvány, persze nálam sokkal szebben fejt ki: „Bennem tűz ég, amikor festek...” Muszáj, hogy Adyt is segítségül hívjam: „Áldassék a tűz csiholója!”

(Mindkét könyv hozzáférhető – többek között – a fővárosi Osiris Könyvesboltban.)

– Hegedűs Sándor –

Szól a nóta

Klarinétozik Balogh Dezső

Az M1-en vasárnaponként – de nem rendszeresen – a Szól a nóta műsor keretében általában a 100 Tagú Cigányzenekar játszik a legkülönbözőbb összeállításokban. A március 10-ei vasárnapi adásáról azért érdemes külön szólni, mert eltért a sablontól, a szokványostól. Örülök, hogy végre rádöbrentek, ez a világhírű zenekar tele van tehetségekkel, s érdemes, ha a zenekart különböző összeállításokban ők vezetik.

Ez alkalommal **Balogh Dezső** klarinétos állt a zenekar élén, s ami meglepő: az **Raduly József** volt, a riporter, aki a zenekar menedzsere, s ha valaki, akkor ő aztán igazán ismeri

mind a száz kiváló muzsikust. Raduly József első alkalommal mutatkozott be ripoterként, s nem okozott csalódást. Arra viszont a jövőben jobban kell ügyelni, hogy pontosan megfogalmazott kérdéseket kapjon a riportalany, s meg kell várni, míg befejezi mondandóját. Ez alkalommal könnyű dolga volt, mert a kiváló klarinétos az ő familiájából származik.

Néhány gondolat a repertoárról. Balogh Dezső a Rajkóban kezdte, az Állami Népi Együttesben folytatta, s most a 100 tagú szólamvezetőjeként szerez elismerést világszerte a magyar cigány muzsikuskoknak. Tehetségéből csak ízelítőt kaphattunk. Kevés volt az idő. Több hallgatót

szerettünk volna hallani a virtuóz számot. Ezt joggal várja el a hallgató. S főleg a pontos tájékoztatást arról, hogy a következőkben mit fog hallani. Csak az első számot jelezték. A zenekarban ezúttal „ülő vendég” volt a két neves primás, Buffó és Csócsi. Talán egy-egy szólóval színesíthették volna a csokrot, mint a cimbalmos **Ókrös Oszkár**.

Örülök, mert sikeres volt az első kísérlet, s ha az M1 vagy más tévé adó lehetőséget ad ahhoz, hogy a 100 Tagú művészei bemutatkozzanak, sok variációra van lehetőség, s így mind jobb muzsikust ismerhet meg a közönség szólistaként is.

F.K.

Miért szeretem?

A Joliot-Curie házaspár

(A mesterséges radioaktivitás)

A neutronok felfedezése és a nagyszámú neutronot szolgáltató neutronforrások elkészítése tág teret nyitott az atommag átalakítására irányuló kísérleteknek. Az elektromos töltés nélküli neutron könnyen jut el az atommagokhoz, és ha abba beleépül, máris egy új atommag jön létre. Az új atommag ugyanannak az elemnek a magja, mint az előző, hiszen a protonok száma nem változott meg benne, és – mint tudjuk – az anyag tulajdonságaira ez döntő. **Az egy neutronnal megszaporodott atommag a régi magnak egy izotópja lesz.** Különböző anyagokat neutronokkal besugározva tehát új atommagokat

lehet előállítani: ezek közül a legtöbb elő sem fordul a természetben. Ezek az új, mesterségesen előállított atommagok nem élnek sokáig, néhány perc, néhány nap, esetleg néhány év alatt elbomlanak, miközben radioaktív sugárzást bocsátanak ki. **Ezeket az anyagokat mesterséges radioaktív izotópoknak nevezzük, és felhasználásuk a legkülönbözőbb tudományágakban nyújt segítséget!**

A mesterséges radioaktivitást 1934-ben fedezte fel a Joliot-Curie házaspár. Ők még nem neutronokkal hozták létre a mesterséges radioaktív izotóphoz vezető magreakciót, hanem nagy

energiájú alfa-részecskékkal. Felfedezésük rendkívül nagy jelentőségűnek bizonyult! Joliot-Curie-ék munkája után sok laboratóriumban igyekeztek újabb radioaktív izotópokat előállítani. Legsikeresebben **Fermi** olasz fizikus dolgozott, aki már lassú neutronokat használt besugárzásra és csaknem az összes elemről tudott radioaktív izotópot előállítani.

Ma már minden elem radioaktív izotópját sikerül létrehozni, nem is egyet. Többet. Az emberiség elmondhatatlanul sokat köszönhet a Joliot-Curie házaspár felfedezésének...

szécsimagda

Balogh Zsigmond:
Madonna

Tóth Elemér: Rémálom

A Cigány Ku

A Cigány Világszövetség 1971-es londoni
április 16-át, mint a Cigány Kultúra
Az alábbi összeállítással szerkesztő

Rácz Lajos: Emlékeket égetek

Mert emlékeket égetek
Fekete emlékeket
Kötözném immár cölöpökhöz
Menekülő lépteimet

Hidba kutattalak
Fölgyújtott éjszakák
Romjai alatt
Hidba írtam üzenetet
Az álmok tűzfalára

Évek lobbantak el
És a bőrömré égtek
Családdok fekete fűszorjelei
Amíg utat söpört
A szél hozzád
Amíg rádáláltam
Amíg melléd szegődtem

Emelj föl magadhoz
Emelj föl
Emelj föl engem
S tiszta szóval
Taníts meg élni
Ne mindegyemre
Bitangoló sátorvágymat
Jó lenne leverni végre
És száműzni kéne
Már szívemből csavargó
Ösztöneimet

Én érinthetővé szelldülnék
Ha jószágod rüzénél
Fölmelegíthetném
Didergő testem

Ha mosolyoddal
Csillapíthatnám éhem
Cserébe elmesélném
Vándorutamat
S énekelnék olyan dalt
Amisül átvérzik
Hótszta blúzd

Te legalább örököltél
igazi történelmet
Míg én csak
hamvadó cigánytüzeket

Én átkot
Én táncot
Én ravaszságot
Én sorsot
Amely nehezebb a keresztnél

És hidba fájnak
Bőjti szelek
Földmadni mégsem tudok
Szálkaként élek
Mélyen a szemetekbe fűrődve
S nincs egy késhegynyi irgalom
Amit szívemnek szegezhetnék

Letérdepelek elébed
Öledbe hajtván fejem
Lassan megnyílik szikla-dacom
Hallod a visszafojtott
Patakcsobogást
Fiatal tűzhányó
Viaskodik bennem
Ne kérdezd miért téged
Szemeltelek ki
E törvényen kívüli nászra

S ha megmozdul a
Föld alattad
Ne kérdezd
Lesz-e folytatása
Csak stmulj hozzám
És remélj
Gyönyörködj
A pillanat lobogásában
Figyeld
A vajúdva születő csodát
Amelynek feltéte
Ott vibrál
Minden mozdulatomban

Valami furcsa lúz
Kerit hatalmába
Vizes lepedőt
Boríts rám

Mert emlékeket égetek
Fekete emlékeket
Kötözném immár cölöpökhöz
Menekülő lépteimet

túra Napja

alakuló ülésének határozata nyomán
a Napját ünneplik világszerte.
günk is az ünnepnek adózik.

Farkas Oszkár:

BRJANSZK - In memoriam idősebb Lázók Tibor

... "csak kontrás volt ", ágrólszakadt.

Házát a hó emelt szemében.

Hogy VITÉZSÉGI KISEZÜST, meg

wesebaj,

hogy vért vizelt, míg bújócskázott a halállal,

hogy lázalmában is szonátákat dúdolt...

Mit osztott meg és kivel osztozott

örökké zaklatott két szeme:

kit érdekel ma emberek? -

Ki strok között vigyázva lépdelsz,

fejfákon ujjbeggyel betűket tapintva,

tudod-e, hogy a világban szétszórt dolgainkat

- ítéletét az ég, - gyermekeink szemében felmutatja ?

Kosztics László:
Éva a Paradicsomban

Orsós Teréz: Vízfordók

David Beeri alkotása

Gyöngyszemek

Március 23-án harmadik alkalommal rendezték meg Budapesten az országos cigány ünnepet. Az eseményen átadták az Országos Cigány Önkormányzat által alapított díjakat. A Cigányságért Emlékplakettet az idén a kultúra közvetítéséért, a Szolnoki Barna Gyöngvők csapata érdemelte ki, melyet személyesen Farkas Flórián elnök úrtól vehettek át.

Az együttes 1980-ban 36 fővel alakult Szolnokon. Mára ez a létszám öt főre szűkült és inkább zenekarról, mint együttesről beszélhetünk. A jelenlegi formáció 1985-óta működik, dicsekedhetnek 6 CD lemezzel, melyből a legutóbbi a Fekete Szemek Zeneműkiadó gondozásában a közel-múltban látott napvilágot „Álmomban” címmel, s a jelek szerint arany korong várományos.

A hazai folklór világában nincs olyan hely, ahol ne ismernék a csapatot, de nem ismeretlenek külföldön sem. Hagyományos, autentikus zeneviláguk magával ragadja a közönséget, melyhez persze a tagok zenei képzettsége, előadói művészete is hozzájárul. A zenekar művészeti vezetőjével, **Kozák Lászlóval**, vagy ahogyan mindenki ismeri, Grofóval beszélgettem a zenekar múltjáról, terveiről.

– **Mesélj egy kicsit az együttes alakulásáról!**

– A 80-as években több Ki Mit Tud-on? vettünk részt, ahol hívos eredményeket értünk el. Tulajdonképpen akkor jött az ötlet, hogy lehetne egy kicsit komolyabban, szervezettebben részt venni a folklór művészetben. Rájöttünk, hogy tovább lehet vinni a

műfajt a táncházak és a klubok felé. Nagyon sokat táncházaztunk a szolnoki gyermekvárosban, ahol még egy, az együttesről elnevezett klub is működött. Korhatár és származás meghatározás nélkül folytak a programok. Később többen kiváltak a csapatból. Persze nem összeférhetetlenség miatt, hanem „kiöregedtek”, sajnos többen meghaltak, vagy éppen családot alapítottak és a kettő együtt túl nagy terhet rótt a vállukra.

Jelenleg 5 fővel működik a zenekar; **Váradi Zoltán** gitár, **Csiki Tibor** billentyű és basszus gitár, az öcsém **Pali**, és a lányom **Brigi** velem együtt énekel és vokálozik. Hazai viszonylatban szinte nincs olyan hely, ahol meg ne fordultunk volna. Külföldi fellépéseinkből talán az Angliai, Franciaországi, Lengyelországi fesztiválokon való részvétel volt a legemlékezetesebb. De magánmeghívásoknak eleget téve, jártunk már Svédországban, Németországban és Ausztriában is.

– **Azon kevés cigány zenekar közé tartoztok, akik nem hajlottak át más, modernebb zenei irányzatok felé.**

– A mi zenénk, a mi dalaink abszolút autentikusak. Cigányul, cigány nótákat énekelünk, nem diszkósítva, nem átcsapva a könnyűzene világába, hanem teljes mértékben eredeti feldolgozásban. Egyetlen változás talán a hangszerelés, mely ma már elektronikus hangszereket rejt. Bizonyos mértékben haladni kell a korrall. Tudni kell a zenekarról, hogy lakodalmakon, magánrendezvényeken is vállalunk fellépést, tehát ahhoz, hogy nagy volumenű rendezvényeken színvonalas műsort produkáljunk, elengedhetetlenné vált a hangszerelés modernizálása.

Egyébként meg sem fordult a fejünkben, hogy a folklórból más, modernebb, talán „igényeltebb” zenét faragjunk, mert a zenekar egyrészt nem olyan beállítottságú, másrészt pedig származásunk, anyanyelvünk, hagyo-

mányvilágunk elvesztése jelentőségét. Akkor pedig mi értelme lenne?! Ez számunkra nem üzleti vállalkozás, hanem a szó legszorosabb értelmében hagyományörzés. Azt csináljuk, amit génjeinkben ránk hagytak az őseink.

– **Hagyományaitok a zenén kívül a hétköznapijaitokban is visszatükröződnek?**

– A hétköznapiakra nem igazán jellemző, inkább ünnepeken, különleges alkalmakon kerülnek előtérbe. Említeném például a Húsvétot. Máshol a „locsoló hétfő” csak délelőtt zajlik, ezzel szemben nálunk oláh cigányoknál nincs meg ez a határ. Egész nap járjuk a rokonságot, majd a család legidősebb tagjánál összegyűnünk és mulatunk míg kedvünk tartja. Az első nap is hasonlóan zajlik, de ha valaki szeretné, hogy nála üljön össze a család, arra délelőtt van lehetőség, mert délután mindig az idősebbé az „asztal”. Természetesen amikor elmegyünk a legidősebb házhoz, viszünk ajándékot, ételt, italt. Ezzel tiszteljük meg az asztalt és a házigazdát. Sajnos ezek az összegyűvetelek tényleg csak különleges alkalmakkor élnek. Rohanó világban élünk, mindenki hajszoja a maga boldogulását. Alig múltam 30 éves, mégis a gyerekkoromhoz képest rengeteget változott a világ. Akkor szinte minden hétvégén együtt volt a család aprajagya, és nem kellett különleges alkalom ahhoz, hogy egy asztalhoz üljünk.

Elszomorít az a tény is, hogy a saját anyanyelvünket is egyre többen nem használják. Gyermekünk bekerülve az iskolába, óvodába nem használják a cigány nyelvet és elfelejtik. Én otthon a gyermekeimmel délután és hétvégeken, csakis cigányul beszélek. Szeretném, ha többen is így tennének. Egyesek súlyos ezreket képesek kifizetni nyelvtanulásra, hiszen ma már az idegen nyelv a diploma megszerzésének egyik elengedhetetlen feltétele, és ahogy hallom, egyre többen tanul-

ják a roma nyelvet is. Akkor pont mi, akik szüleinktől megtanultuk és tovább adhatjuk gyermekeinknek ne használjuk!?

– Tervek, vágyak, álmok?

– A legnagyobb vágyam, hogy Szolnokon legyen egy olyan közösségi ház, ahol romák és nem romák a közös szórakozás reményében összejöhetnek. Hasonlóan a régi klub szerveződéshez, megismerhetnék egymás szokásait, és talán nem lenne ennyi gyűlölet a lelkekben. Ha úgy tetszik, egyfajta bűnmegelőzés is lenne, hiszen a közös programok becsábítanak a fiatalokat az utcáról, ahol számos veszély, köztük a kábítósz

bitósz

fenyegeti őket. A Barna Gyöngyök alkalmas lenne arra, hogy irányítsa az összejöveteleket. Egyébként a személyes hobbim a gyűjtés. Mindent gyűjtök, ami összefüggésben van a cigány hagyományokkal, legyen az zene, tánc, mese, hiedelem vagy történelem. Nagyon érdekel, hogy a múlt cigányai hogyan és milyen körülmények között éltek. Terveim között szerepel egy Szolnok megyei lovári nyelv és hagyomány ismeretterjesztő anyag kiadása.

– A közelmúltban megkaptátok az OCŐ egyik legrangosabb kitüntetését...

– Úgy érzem a zenekar maximálisan kiérdemelte az elismerést. Ha megnézzük, 1980-óta több mint száz hagyományörző együttesből jó ha öt fennmaradt ezen az autentikus vonalon. Mi köztük vagyunk, sok éve már, hogy közvetítjük a cigány kultúrát. Tudom, hogy ez nem csak az OCŐ díja, hanem az egész cigányságé, hiszen ha a cigányság nem támogatja, akkor az OCŐ sem ítéli oda nekünk. Szívből köszönjük, hálásak vagyunk érte és igyekszünk továbbra is kiérdemelni az emberek szeretetét a zenével.

Lukács Ilona

Rasszizmus és iskola

Nincs abban semmi különös, ha egy munkaügyi bíróság a jog, a törvény, az állampolgár védelmében, élve alkotmányból következő jogával valakit visszahelyez korábbi állásába, mert úgy véli, hogy „alsó” szinten helytelenül döntöttek az illető ügyében. Bizonyára hasonló indoklással helyezte vissza állásába, általános iskolai igazgatói posztjára azt az igazgatónőt, akit tavaly azért menesztett a halmajugrai önkormányzat képviselőtestülete, mert a helyi cigány önkormányzat rasszizmussal vádolta.

S ez bizony bonyolulttá teszi a kérdést, s megkérdőjelezheti a Heves Megyei Munkaügyi Bíróság döntését. Több kérdés lehetséges. Tudott-e erről a súlyos vádról a bíróság? Beigazolódott-e vagy sem? Vagy valami más ok vezette döntésében? Igaz, hogy a halmajugrai képviselőtestület a helyi cigány önkormányzat tapasztalataira alapozva – bizonyára maga is meggyőződött róla!!! – döntött a volt iskolaigazgató távozása mellett.

Feszült a helyzet Halmajugrán címmel a Népszabadság február 25-ei, hétfői számában azt közli, hogy a település – mely 1200 lelkes – általános iskolájában a diákok nyolcvan százaléka roma származású. Így nem csoda az sem, hogy az igazgatónő elbocsátása megosztotta a helyieket. A szülők egy része az igazgatónő mellett állt a vitában, többségük azonban helyeselte az önkormányzat döntését.

Kényes az ügy, s el is mérgesedhet, ha nem a józan ész kerekedik felül. Ugyanis, miután a halmajugraiak tudomást szereztek a munkaügyi bíróság döntéséről, úgy vélekedtek, ha a korábbi igazgatónő elfoglalja a helyét, tüntetést szerveznek ellene és nem engedik iskolába a gyerekeiket.

Márpedig a „hatalom” bizonyára érvényt kíván szerezni döntésének. Csak az elbocsátott és állásába visszahelyezett igaz-

gatónő nem döntötte el: mikor foglalja el a helyét. Ha ez bekövetkezik, akkor a fenyegetések valóra válhatnak, s a tanulók jelentős része valóban nem megy iskolába. Igaz, hogy az önkormányzatnak kötelessége végrehajtani a bíróság ítéletét.

Kérdezem: akkor is, ha valóban beigazolódta a vádak, ha valóban rasszista felfogású az iskola elbocsátott és visszahelyezett igazgatónője?

Úgy vélem: ha igaz a vád, semmiképpen nem foglalhatja el helyét újra az igazgatói poszton. Nem engedhető meg egyetlen tanintézetünkben sem, hogy rasszista felfogású, a rasszizmus, az idegengyűlölet, a cigányellenesség elveit valló pedagógusok tanítsanak. Ez nem fér össze a demokrácia, az emberi és polgári jogok védelmével, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól és védelméről szóló törvényekkel. Különösen ott veszélyes a rasszizmus, ahol a tanintézetek tanulóinak többsége roma származású. S meggondolandó az is, az ilyen okokkal összefonódó munkaügyi kérdésekkel való döntésekben, hogy a törvény munkaügyi vagy a fontosabbik – etikai! – oldalát mérlegelve döntsenek.

Ennek a felelősségét „odadozták” a halmajugrai önkormányzatnak, amely – lehet már meg is történt! – egyeztető megbeszélést tart az igazgatónővel arról, miként hajtsák végre a bíróság döntését. Nem lesz könnyű.

Marad-e a régi igazgatónő és száműzik-e az intézményből a rasszizmust? Ez lenne a korrekt megoldás.

(A Népszabadság 2002. 03. 01. számában megjelent, hogy az igazgatónő közös megegyezéssel távozott az iskolából.)

(Ökrös)

Társasági Rovat

FELHÍVÁS! A Lungo Drom szerkesztősége szeretettel várja olvasóitól, a családban történt jeles eseményekről készült minőségi fotókat: esküvők, keresztfelők, temetések, vagy találkozás emlékezetes pillanatait, illetve hobbiik végeredményeiről készült (közlésre méltó), fényképeket: szobrokról, saját tervezésű ruhákról, süteményekről, mesebeli nagy halakról, kerámiákról, festményekről, saját erőből felépített házakról, családtagként kezelt autókról, különösen jól sikerült frizurákról stb. A közlésért nem fizetünk, de szeretnénk örömet szerezni olvasóinknak a fotók megjelentetésével társasági rovatunkban. A beküldött fotókat megjelentetés után csak felbélyegzett, megcímezett válaszborték ellenében tudjuk visszaküldeni.

*Rátkai Martin vagyok, Jánoshidán lakom.
Az én anyukám is dolgozott régebben a Lungo Drom roma lapnál.*

*Még mindig Rátkai Martin vagyok,
csak itt eltörött a mécses!*

*A nyuszi áruhában fotósunk Nyári Gyula, aki Dávid Ibolya
igazságügy-miniszter asszonyának kedveskedett húsvét táján.*

*Varga Nikolett és Klaudia
négyéves szolnoki ikerpár vagyunk.
Nem csak úgy nézünk ki,
de olyanok is vagyunk, mint az angyalok!*

Baxt del o del

(Adjon Isten szerencsét) – X. rész

2. Jóslás, kártyavetés módjai.

A legrégebben használt cigánykártya 32 lapos, ezért ennek a variációit közöljük.

Minden kártyavetés a kártya nagyon alapos keverésével kezdődik. Valamennyi kártyavetési mód előtt ugyanaz a keverési módszer. A keverés a cigányasszony vagy a jós feladata. Óvatosan, átszellemülten kever.

Ennek célja:

1. Fokozza a várakozásból eredő feszültséget, bár ezt így ő saját magának sem fogalmazza meg.

2. A kártyák sérülékenyek, kíméletesen kell bánni velük.

Keverés közben a jós felszólítja a jóslatát, hogy gondoljon erősen arra a dologra amire kíváncsi, amit a jövőjéről meg akar tudakolni a kártyától.

Amikor a keverést befejezte, a kártyát egy csomóban hátával felfelé az asztal közepére teszi. Felkéri a jóslatát, hogy állandóan a problémájára gondolva, emelje magafelé három csomóba a kártyát. A cigányasszony fordítja képével felfelé a csomókat úgy, hogy csak a legelső lapok látszanak a három csomóból. Ebből a három lapból beszél a jövőről.

Hosszan magyaráz, több úton indítja a beszéd fonalát. Bármit is mutatnak a lapok, ő igyekszik kipuhatolni, hogy milyen témakör érdekli a jóslatát. Pl. szerelem, nyereség, anyagiak, bírósági ügy, családi vagy munkahelyi bosszúság. Tapasztalat szerint az emberek majdnem minden kártyavetés alkalmával elárulják érdeklődési körüket. A cigányasszony igen gyakorlott. Elég egy szemrebbetés és már tudja is, hogy miről kell beszélnie. Ha ráhibázott a témára, látja az érdeklődést és a továbbiakban szigorúan ragaszkodik hozzá. A továbbiakban ezt bővíteti köröskörösen kerülve.

Három kártyából legalább 8–10 mondatot kell mondani.

Az első keverés után a jósasszony egy csomóba szedi a lapokat úgy, hogy a második csomóra teszi az elsőt, majd erre a harmadik csomót. Ez a második keverési mód. Ezután harmadjára is megkeveri a kezében lévő egész csomót. Egyenként, hátával felfelé, mindig alulról szedve a lapokat, balról jobbfelé haladva négy csomóba teszi le az összes lapot. Ezután az első csomót a harmadikra, a másodikat a negyedikre teszi. Így két csomagot kap. A kialakult két csomóból az elsőt a másodikra teszi. Most ismét egy csomóban van a kártya. Ez a négy, majd két csomó egymásra helyezése egy újabb keverés érdekében történt. Ezután kezdődhet a részletes kártyavetés.

Cigánykártya vetési módok

Első variáció:

A jósnő a kezébe veszi a kártyát. Képével felfelé, legyező formára hajtja szét, hogy könnyebben kiválaszthassa a jóslatát lapját, a szerencse feliratú lapot.

Elsőnek veszi ki a jóslatát lapját. Kiteszi az asztalra és közli, hogy ez az ő lapja.

Melyek a saját lapok? Fiatal nő lapja a szívvel megjelölt kedves feliratú lap, fiatal férfi lapja a szívvel megjelölt szerető feliratú. (Akkor is ha házasság, él a férjük vagy a feleségük. Az özvegy itt a kort jelzi.) A jósnő dönti el, hogy fiatalabbnak, vagy idősebbnek sorolja be a jóslatát.

A saját lapra helyezi a jósnő kikeresett szerencse feliratú lapot. Meg kell vesztegetni a szerencsét, hogy jó jelentésű lapokat hozzon a saját lap közelébe, ezért

erre a lapra kéri a jóslatásért kért pénzt. Minél nagyobb a pénz, annál nagyobb szerencsére számíthat a jóslatát. Kialakult árai vannak. Meghatározzák, hogy mennyi a legkisebb összeg amely befolyásolja a szerencsét. A kártyáról a pénzt a zsebébe teszi, majd folytatja a munkát. Aki saját magának vet kártyát vagy olyan társának akitől nem fogad el pénzt, akkor is rá kell tenni a jóslatát árát a szerencse feliratú lapra, de az ilyenkor félretolva az asztalon marad.

A szerencse megvesztegetése után a jósnő saját lapot és a szerencse feliratú lapot tetszőlegesen visszahelyezi a csomagba, majd rutinszerűen megkeveri a kártyát. Ezután a jövőjére kíváncsi emberek meg kell érintenie az asztalra hátával lehelyezett kártyacsomót azzal a kezével, amellyel a pénzt tette a szerencse feliratú lapra. Pl: bal kezének bal kézzel.

Ezután a jósasszony kezébe veszi a hátával felfelé álló kártyacsomagot. A lapokat egyenként, alulról húzva, letesz huszonegy lapot képével felfelé úgy, hogy három sorba 7–7 lap jusson.

Most tehát van 21 ismert lap az asztalon és kézben 11 ismeretlen. Melyikre tegyek az asztalon látható lapok közül? A jóslatát nevez meg a látható lapok közül 11-et. A megnevezett vagy megmutatott lapokra egyenként, hátával felfelé tesz 1–1 lapot a jósnő, amíg elfogy mind a 11.

Azért takarja le a megnevezett lapokat, hogy figyeljen a jóslatát amikor ő magyaráz, ne saját maga akarjon előre gondolkozni a lapok jelentésén. A lapok elhelyezésével már el is árulta a jóslatát, hogy mire kíváncsi.

Wuscher Anna
– folytatjuk

Az előrelátás káprázata helyett

Megtévesztően egyszerű lenne azt mondani, hogy bármennyire kiszámíthatatlan is a jövő, sokkal kifizetődőbb derülátónak lenni, mint pesszimiztának. S ebben van is igazság. Mert *aki bizik saját sikerében, akarva-akaratlanul formálója lesz azoknak a viszonyoknak, melyek a kézzelfogható eredményt és teljesítményt felszínre hozzák.* Más kérdés az, hogy mennyire vehetjük figyelembe a külső körülményeket. Vagyis azokat a korlátokat és akadályokat, melyek túlságosan is kényszerítőbbek annál, hogysem egyik pillanatról a másikra felszámolhatók legyenek. Ha csak arra gondolunk, hogy sem az egyéni elszántság, sem a rendíthetetlen következetesség nem elegendő a biztos sikerhez, némi bizonytalanság óhatatlanul úrrá lesz rajtunk. Már csak azért is, mivel – akár az egyéni életvezetésben is – megkerülhetetlen törvényszerűségek és szabályok érvényesülnek.

Csak a leghétköznapiabb példára utalva: aki szeretne átúszni egy folyót, annak legalább az úszás minimális készségével rendelkeznie kell. *Nem elegendő csak akarni valamit, hanem a szükséges feltételeket és eszközöket is meg kell teremteni.* Mindezek nélkül hiábavaló bármiféle sikerben is reménykedni. Hiszen még mindig elviselhetőbb a sokszor fájdalmas lemondás, mint az elkerülhetetlen kudarc. Ám azzal a kettős kiegészítéssel, hogy egyúttal olyasvalamiről mondunk le, amivel soha nem is rendelkezünk, mivel egyáltalán nem is rendelkezettünk, és hogy – másrészt – e lemondás egyáltalán nem fájdalmas. Kissé közérthetőbben fogalmazva: senki sem ringathatja magát abba az illúzióba, hogy élethelyzete egy csapásra megváltozik azzal, ha például a hatalmi viszonyok átalakulnak. Kétség-

kívül egyeseknek igen, másoknak viszont nem. Mert megint csak arra kell hivatkoznunk, hogy a mai magyar társadalmat annyiféle egyenlőtlenség szabdálja szét, hogy legfeljebb hosszabb távon reménykedhetünk ezek mérséklésében. Amihez persze a pusztá politikai jóakarát semmiképp sem elegendő. A közjavakból való egyenlőtlen részesedés miatt sem, de még inkább azért, mert az oly sokszor hangoztatott esélyegyenlőség elérése jórészt optimista káprázat.

Holott a valóságos társadalmi béke és emberi megértés ezen alapulna. S mindez reális igény. Ám a megvalósulás fölöttébb elűt a szándéktól, és csak azt kapjuk, amit kapni lehet: azaz mindig egy többé-kevésbé zavaros ígérethalmazt, ami rendszerint sohasem váltható valóra. Nem teljesen függetlenül attól, hogy hihető „politikai románcokat” mindig is fognak komponálni azok, akik erre elhivatottságot éreznek magukban, és mindig is fognak találni tapsoló résztvevőket, akik igencsak örömmel vesznek, ha vágyaik legalább egy pillanattig teljesülnek. Csakhogy ez a szellemi beállítottság óhatatlanul köddé válik az illúziók világában, ama hasonló képzelgésekkel egyetemben, mint amelyek – többek között – „könnyű álmokat” ígérnek. Ám amiként a nyugalmas jólét illúziója csakhamar szertefoszlik, úgy illan el az az ábránd is, *hogy a társadalom legaljára szorultakon való eredményes segítség csak eltökélt szándék kérdése.* Ha valóban így lenne, a folyamatos számonkérés sem ütközne különösebb akadályokba.

De éppen azt vehetjük észre, hogy miközben a sikerre áhítozók köre érzékelhetően bővül, s egyre többen bíznak abban, hogy életsorsukat szuverén

módon irányíthatják, a külső megerősítő tényezők számos esetben mintha csak virtuálisan (látszólag) léteznének. Az olykor félrevezető szlogenek ellenére, vagy még inkább azért, mert a belső készletek viszonylag hamar erejüket veszítik. S ezúttal sincs másról szó, mint annak felismeréséről, illetve tudatosításáról, hogy az előrelátás káprázata helyett csak a reális mérlegelés lehet célravezető. Nem az optimizmusról való lemondás árán, hanem abban az értelemben, hogy aki a jövővel számol, annak a jelenből kell kiindulnia. Csak így szabadulhatunk meg attól a látszattól, hogy külső hatalmi erők gondoskodhatnak rólunk. Éppen ellenkezőleg, ha valaki nem akar álmokat kergetni, mindekelőtt azt kell tudatosítania magában, hogy mások segítése (beleértve a társadalmat is) pusztán annyit ér, amennyit maga is hozzá tud tenni.

Mert önbecsülés híján bárki tehetlenné és kiszolgáltatottá válhat. S ha valóban semmi mással nem helyettesíthető az emberi méltóság, ennek a fogalomnak az értékét nem elsősorban az így-úgy változó politikai hatalom adhatja meg, hanem a közösségi együttélést átszövő humanista erények sokasága. Más szóval azt is mondhatnánk: látomásos képeket könnyű festeni a jövőről, meghozzá olyanokat is, melyek minden jóval kecsegtetnek, de mégis inkább abban bízhatunk, hogy *saját jövőnkért valójában magunk vagyunk felelősek.* Mégpedig abból az egyszerű okból, hogy bár különböző víziók és káprázatok fonhatják körbe életünket, igazából azt sem sejtethetjük, hogy egyik napról a másikra mi történik velünk.

Dr. Kerékgyártó T. István

A Romaversitas Láthatatlan Kollégium felvételi felhívása

A Romaversitas Láthatatlan Kollégium (továbbiakban RLK) felvételt hirdet a 2002/2003-as tanévre. AZ RLK tehetséges roma fiataloknak kíván lehetőséget teremteni arra, hogy az általuk választott területen elmélyítsék tudásukat és megszerazzék mindazokat az ismereteket és jártasságokat (nyelvtudás, számítástechnikai ismeretek, a tudományos kutatás technikái stb.), amelyek szakmájuk magas szintű gyakorlásához illetve a tudományos minősítést biztosító posztgraduális képzéshez szükségesek. Olyan roma fiatalok jelentkezését várjuk akik a 2001/2002-es tanév végéig legalább két szemesztert elvégeztek valamelyik állami felsőoktatási intézményben vagy nem állami felsőoktatási intézmény államilag elismert szakán nappali tagozaton, és tanulmányi eredményük elérte az adott szak átlagát.

A Romaversitas tutorális képzést, nyelvtanulási lehetőséget, számítástechnikai képzést, különböző közösségi programokat (szabadegyetem, nyári tábor, konferencia) valamint anyagi támogatást biztosít a felvételt nyert diákoknak.

A felvételi pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött jelentkezési lapot,
- az első félév elvégzését igazoló indexmásolatot (a második félév eredményeit igazoló indexet a felvételre hozza magával),
- maximum kétoldalas kézzel írt önéletrajzt,
- a pályázó eddigi egyetemi/főiskolai dolgozatainak tételes felsorolását,
- a legjobbnak ítélt dolgozat másolatát,

– szakmai pályatervét (mit szeretne csinálni a diploma megszerzése után).

A felvételi három részből áll:

1. a beküldött dolgozatot két szakmai lektor véleményezi
2. Június utolsó hetében helyszíni írásbeli felvételi
3. Július közepén szóbeli felvételi

Beküldési határidő: 2002. május 15.

A jelentkezési lapot az alábbi címen lehet beszerezni:

**Romaversitas Alapítvány 1078
Budapest, Nefelejcs utca 39.**

Tel./Fax: (1) 352-45-00

e-mail: romaversitas@mailbox.hu

Ugyanitt lehet érdeklődni a pályázat részleteiről.

Kedves Érdeklődő Fiatal! Kedves Szülők!

Tájékoztatjuk Önöket arról, hogy a Színvonalas Ruházati Termékekért Oktatási Alapítvány fenntartásában működő szakiskolánkban 2002. szeptemberétől a következő szakmát sajátíthatják el a fiatalok:

<u>Szakma</u>	<u>OKJ szám</u>
Nőiruha-készítő	33-5276-05
Férfiruha-készítő	33-5276-01
Varrómunkás	31-5276-03
Gyermekekuha-készítő	34-5276-01
Bőrtárgy-készítő	21-5272-01
Kézi és gépi hímző	31-5291-06
Ruházati kereskedő	33-7862-03

<u>Szakma</u>	<u>OKJ szám</u>
Konfekcióipari szabász	33-5276-03
Textiljáték-készítő	33-5291-03
Bőripari varrómunkás	31-5272-02
Lakástextilvarró- és javító	21-5276-01
Konfekció, méteráru- és lakástextil- eladó	31-7862-05

A szakmai elméleti képzés mellett **német** nyelv oktatásával bővíti iskolánk a tanulók általános felkészültségét. A tantervben fontos szerepet kap a **táncitanítás** is. Ezen kívül sok oktatást kiegészítő program segíti elő a szakmák minél jobb elsajátítását.

Az oktatás a tanulók számára jelenleg tandíjmentes és a tanulói jogviszonyból eredő juttatások mellett **magas ösztöndíjat, étkezési támogatást, védőitelt, munkaruhát** biztosítunk.

A szakképzés ideje alatt a gyakorlati képzőhely minden tanulóknak biztosított a Filoména Bravúr Tanoda Kft-ben.

A ruhaipari és kereskedelmi képzésekben iskolai végzettségüknek, illetve egyéni képességeiknek megfelelően vehetnek részt a 16. életévüket betöltött fiatalok:

– Női-, Férfi-, Gyermekekuha-készítő szakmát tanulhatnak **érettségizett**, valamint a **tizedik** általános iskolai osztályt elvégzett fiatalok, kétéves képzéssel.

– Konfekcióipari szabász, Textiljáték-készítői, Konfekció-, méteráru- és lakástextil-eladó, Kézi és gépi hímző, Ruházati kereskedő szakmát sajátíthatnak el egyéves képzésben mindazok, akik legalább az általános iskola **tizedik** osztályát elvégezték.

– Varrómunkás, Bőripari varrómunkás, Lakástextilvarró- és javító, Bőrtárgykészítő, szakmát tanulhatnak az

általános iskola **nyolcadik** osztályát elvégzett fiatalok egy év alatt.

– A tanulási nehézségekkel, részképeség kieséssel (dyslexia, dysgraphia stb.) valamint más fogyatékossággal küzdők számára Varrómunkás, és Nőiruha készítő szakmák nyújtott idejű tanításával biztosít lehetőséget a beilleszkedésre.

A szeptemberi tanévkezdettől **kilencedik-tizedik** évfolyam indítását tervezzük, ahol a tanulók befejezhetik az alapműveltségi vizsgára való felkészülést, és előkészülhetnek a szakképzésbe való bekapcsolódásra.

Szakirányú továbbképzésre is van lehetősége azon tanulóknak akiknek ruhaipari szakmai végzettsége

van: gyermek-, férfi-ill. nőiruha szakon 1 éves képzésben.

A felvétel feltételei: iskolai végzettség igazolása, egészségügyi alkalmassági-felvételi beszélgetés (felvételi vizsga nincs).

További tájékoztatást nyújt az indításra kerülő **szakképzési szakokról, valamint a 9. 10. osztályról** telefonon vagy személyesen Forgó Mónika iskolatitkár.

PARTNER Ruhaipari Alapítványi Szakiskola
1135 Budapest, Szent László út 59.

Telefon: 06-1-239-6524
Kisely Zsuzsanna igazgató

Felhívás

Osztrák Megbékélési Alap

Juttatások a náci rezsim egykori rabszolga- és kényszermunkásai számára a mai Osztrák Köztársaság területén

Az osztrák Megbékélési Alapról szóló törvény önkéntes juttatásokat irányoz elő a náci rezsim egykori rabszolga- és kényszermunkásai számára a mai Osztrák Köztársaság területén.

A juttatásra jogosultak:

a) Kényszermunkások

A juttatásra azon személyek jogosultak, akiket a nemzetiszocialista rendszer az iparban, a gazdaságban, közintézményekben vagy a mezőgazdaságban a mai Osztrák Köztársaság területén munkára kényszerített.

Szintén juttatásra jogosultak azon személyek, akiket a nemzetiszocialista rendszer politikai okokból, származásuk, vallásuk, nemzetiségük, szexuális irányultságuk okán, testi vagy szellemi fogyatékosságuk miatt, az úgynevezett aszocialitás vádjával vagy orvosi kísérletekkel összefüggésben a mai Osztrák Köztársaság területén munkára kényszerített.

b) Rabszolgamunkások

A juttatásra azon személyek jogosultak, akiket a mai Osztrák Köz-

társaság területén koncentrációs táborokhoz hasonló fogházakban rabszolgamunkára kényszerítettek. Ezen koncentrációs lágerekhez hasonló fogházakon különösképpen olyan táborok értendők, amelyekbe 1944-45-ben zsidó rabszolgamunkásokat deportáltak Magyarországról a mai Ausztria területére és akiket Bécs környékén, vagy a „délkeleti fal” építésénél alkalmaztak. Ugyancsak ellátásra jogosultak olyan személyek is, akik roma és szinti etnikumú személyek gyűjtőtáborokban (többek között Lackenbachban, Max Glanban) voltak letartóztatva.

Nem jogosultak a juttatásra: azon személyek, akiket a mauthauseni koncentrációs táborban és annak melléktáborokban, valamint a dachaui koncentrációs tábor melléktáborokban tartottak fogva, abban az esetben sem, ha azok a mai Ausztria területén voltak. Ezek a személyek „Emlékezés, felelősség és jövő” megjelölésű német alapítványából részesülhetnek juttatásban.

Gyermekek, akiket szüleikkel vagy egy szülővel együtt deportáltak, valamint gyermekek, akik édesanyjuk kényszermunkán való alkalmazása idején születtek, szintén jogosultak a juttatásra.

Amennyiben a jogosult 2000. február 15-én vagy az után halt meg, helyére az illető ország nemzeti joga szerinti örökösei lépnek.

A kérelem beadási határideje:
2002. november 27.

Kérelmek benyújtása az Osztrák Megbékélési Alapból történő juttatásokra Magyarországon minden áldozat számára a MAZSÖK partnerszervezet vagy Osztrák Megbékélési Alap útján lehetséges.

Magyarországi Zsidó Örökség
Közalapítvány (MAZSÖK)
1066 Budapest, Lovag út 5.
tel: +1-374-3074
fax: +1-374-3076
e-mail: mazzok@elender.hu

Österreichischer
Versöhnungsfonds Osztrák
Megbékélési Alap
Postfach 44
A-1011 Wien
Tel: (43-1) 513-60-16
Fax: (43-1) 513-60-16-15
http://www.versoehnungsfonds.at

A királyfi, aki az egész világon létezett – II. rész

Kösd ki a lovadat, majd én vigyázok rá! Te menj be a palotába, ott a hetvenhetedik szobában megtalálod az aranyhajú lányt. Ne törődj semmivel, ne szólj senkihez, kapd ölbe és sietve hozd ki!

A királyfi bement a palotába, nem teketóriázott, fölkapta a lányt és kirohant vele.

De biz szegény aranyhajú lányon nem volt egy szál ruha sem! Mikor a róka látta, hogy meztelenül hozta ki az aranyhajú lányt, így szólt:

– Jaj, édes gazdám! Gyorsan vidd vissza! Így nem vihetjük el, még megfázik szegény. Hagyjad, hadd öltözzék fel, csak arra vigyázz, hogy mikor kihozod, a párnáját is hozd magaddal, hogy ha majd lefekszik, azon nyugtassa aranyhaját.

Mihelyt az aranyhajú lány felöltözött, párnájával együtt a királyfi ölébe fogta, hogy kihozza. Ekkor megszólalt valaki:

– Ki van itt? Ki mászkál az én palotámban?

– Én vagyok, Cigno királyfi!

– Csak akkor viheted el az aranyhajú lányt, ha előbb elhozod az aranymadarat! – mondta a hang.

A királyfi nagy bánan panaszkolta el a rókának, hogy mi történt.

– Tudtam, hogy ez lesz! Nincs más tennünk, elmegyünk az aranymadárért.

Fogták magukat, és indultak tovább. Mentek mendegéltek, egyszer csak elérkeztek egy hatalmas nagy palotához. Azt mondja a sánta róka a királyfinak:

– Kösd meg a lovadat ehhez a fához! Menj be a palotába! Ott a kilencvenkilencedik szobában megtalálod az aranymadarat! Ne törődj semmivel, sietve hozd ki!

A királyfi úgy is tett. A kilencvenkilencedik szobában megtalálta az aranymadarat, kinyitotta az aranykalitkát, megfogta az aranymadarat, és szaladt le vele a rókához. Mikor a róka meglátta a királyfit, így szólt:

Jaj, édes gazdám! Vidd vissza gyorsan a madarat! Kalitkával együtt hozd ki!

A királyfi visszament, fogja a kalitkát, hogy kihozza, de ahogy indulna kifelé, csengők szólnak meg körülötte, és egy hang ezt kiáltja:

– Hopp – hopp! Ki van itt? Ki akarja elvinni az aranymadarat?

– Cigno királyfi vagyok.

– Megkapod az aranymadarat, csak hozz nekünk a föld bal sarkában lévő körtéfáról gyümölcsöt.

Visszaballag nagy bán a királyfi a sánta rókához, és mondja, mi történt.

– Tudtam, hogy így járunk – felelte a róka – Na, de nem baj, ezt is megpróbáljuk!

Azzal fogták magukat, s elindultak hetedhét ország ellen mind a ketten. Amint mennek mendegélnek, egyszer csak egy hatalmas nagy vízhez érnek. Azt mondja a róka:

– Vigyázz édes gazdám, ezen a nagy vízen csak egy öreg tud átvinni a hátán, de csak akkor, ha megígéred, hogy adsz neki abból a körtéből, amit hozol. Ígérd meg neki, különben sosem jutsz át.

Meglátja a királyfi az öregembert a vízparton, odaszól neki:

– Adjon Isten szerencsés jó napot, kedves öregapám!

– Adjon Isten neked is. Hová, merre mész?

– Én bizony a föld bal sarkában lévő körtéfához megyek gyümölcsért. Átvinné-e a hátán ezen a nagy vízen?

– Átviszlek én – mondja az öreg –, ha adsz nekem is abból a körtéből, amit majd hozol.

– Adok. Már miért ne adnék kedves öregapám.

A lovat egy fához kötötték, mellette hagyták a zsák aranyat. Az öreg felvette a királyfit a hátára, és elindultak a nagy vízen keresztül.

Mikor a víz közepére értek, ledobja magáról az öreg a királyfit, csak a hajánál fogva tartja:

– Biztos-e, hogy adsz nekem abból a körtéből, amit hozol?

– Adok hát, hogyne adnék – felelte fuldokló hangon a királyfi –, de ha nem visz át, nem érek a körtéfához, akkor hogy adhatnék belőle?

Az öreg a királyfit ismét feltette a hátára, és átvitte a vízen. Mikor a túlsó partra értek, azt mondta az öreg:

– Most menj fiam, mindig arra, amerre a napot látod nappal, amerre a holdat látod éjjel! Mikor hét nap, hét éjjel mégy, elérkezel a föld bal sarkához, s ott megtalálod azt a körtefát, amelyiket keresed. De ne felejtse, mit ígértél!

A királyfi úgy is tett, ahogy az öregember mondta. Ment hét nap hét éjjel, amerre a napot, meg a holdat látta, mire végre rátalált a hatalmas körtefára. Nem sokat gondolkozott, teleszedte tarisznyáját a legszebb körtékkel.

Ahogy éppen visszafele akar indulni, lát a fa alatt egy terített asztalt, azon két bögre kávét, két zsömlével. Éppen megéhezett. Gyorsan kiitta az egyik bögrét és megette az egyik zsömlét. Ahogy jobban körülnéz, egy gyönyörű lányt pillant meg.

– Biztosan ő a körtefa őrzője – gondolta magában, s a megmaradt bögre kávét és zsömlét odaadta neki.

A leány marasztalta a királyfit, mert mi tagadás megtetszett neki. Az egy kis ideig ott is maradt vele, hancúroztak a fa alatt, de azután észébe jutott a királyfinak, milyen járatban van, és visszaindult a nagy vízhez.

– Hozol-e a körtéből édes fiam? – kérdezte mindjárt az öreg.

– Hozok is, adok is. Csak vigyen vissza a vízen!

Az öreg felvette a királyfit a vállára és átvitte.

– No, áthoztalak. Most aztán adj a körtéből!

A királyfi nem akart a körtéből adni sehogy, tudta, hogy az öreg akkor elvárásolná őt, és örök rabszolgája lehetne. Ahogy nagy szorultságában körülnéz, látja, hogy a közelben egy nagy hegy van.

Nagy Lajos, Szarvas, 1956.

Sáfár Sándor gyűjtése alapján

– Folytatjuk –

F E J T Ö R Ö K

Szervusztok Gyerekek!

Végre megérkezett az év legszebb évszaka, a tavasz. Az újjászületés, a kikelet hozzon a Ti szívetekben is megújulást, szeretetet és még több megértést! Legyetek érzékenyek a szépre, a jóra, hívjátok segítségül azokat a csodálatos cigány irodalmi alkotásokat, amelyeknek elolvasása után érzelemben, értelemben egyaránt gazdagabbak lesztek.

Rejtvényünkben a cigányszármazású író Szécsi Magda néhány könyvének a címét keressük. A meghatározások alapján egészítsétek ki a hiányos címeket!

Csak vitt a

időjárási jelenség

Az aranyhalas lószem

képmásunkat látjuk benne, ragozva

Szia,

a Frigyes becézett alakja

A cigányság foglalkozási köre igen sokrétű. A kárpáti cigányok egy csoportja, az ún. szinto cigányok két érdekes foglalkozása szerepel rejtvényünkben.

 + ványos

A cigányság az indiai őshazából az első században kezdett elvándorolni. Rejtvényünkben a vándorlással kapcsolatban néhány érdekesség lesz a megfejtés.

– A vándorlások alatt ebben pihentek még!

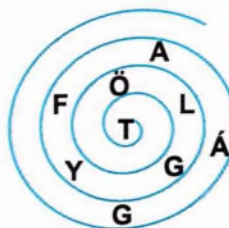
– A több évszázados vándorlás alatt az alábbi két állat volt a cigányság két társa, amelyeket egyetlen összekevert betűsorból kell kikeresnetek!

Megejtés: bal felső sarokból átlósan haladj a jobb alsó sarokba!

t a k ó u l y

– A vándorló cigányságnak az alábbi növények voltak a jelképeik!

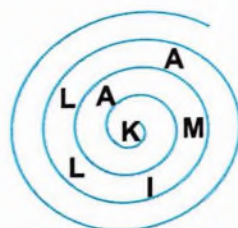
Érdekességek cigány nevekkel kapcsolatosan

– Cigány névből lett vezetéknev:

Lólé (piros), Cino (kicsi)

– Foglalkozás lett vezetéknev:

Lakatos, Kolompár

A rejtvényekhez sok szerencsét, jó szórakozást kíván a Szerkesztőség!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

L. D. Horoszkóp 2002. május

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Rendkívül romantikus hangulatban van, és ezzel teljesen elbűvöli partnerét. Egy helyi szervezetnek sokat segíthet szaktudásával, ez jó hatással lesz hírnevére is, de ne legyen maradi! Próbáljon haladni a korrallal, és nyisson új irányba. Ne felejtse el, hogy ami néhány éve még remek üzlet volt, az ma már teljesen kiaknázott terület. Külsejét is felhasználhatja a siker érdekében, tehát újítsa fel ruhátárát, hiszen meztelenül még sem mehet emberek közé. Kár, mert ruhátlanul mutat legjobban...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – Ragaszkodik szokásaihoz. Ha munkatípusa jól bevált, ne változtasson rajta csak azért, mert néhány kollégája szerint az már elavult. Ők még sem olyan sikeresek, mint Ön! Optimizmussal és önbizalommal sokkal többet érhet el, mint állandó aggodalommal. Próbáljon végre megbízni az emberekben, és saját képességeiben is. Hónap végén ne vállaljon el megbízást olyan embertől, akinek nincs tisztában az anyagi hátterével...A Lungo Drom újság szeretettel kíván sok boldogságot minden Bika szülöttnek!

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Egy közeli barátja nagyon megsértheti az érzéseit, és emiatt tönkre is mehet a kapcsolatuk, ráadásul egyik családtagjával nem tud majd közös nevezőre jutni egy egészségügyi kérdésben. Marakodás helyett forduljanak szakemberhez! Ne tartson túl sok vasat a tűzben, mert nagyon megégetheti magát. Ön dühös, és ez fennakadásokat okoz munkahelyén, de sokat ronthat presztízsién is. Hónap végén nem lesz egy hullámhosszon kedvesével, és ez kisebb szerelmi és anyagi surlódásokat okozhat. Ne feszítse túl a húrt...Egy spontán kis utazás megnyugtatón felborzolt idegeit.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – A hangsúly még mindig a csoportos tevékenységeken, illetve a társasági életén lesz. Főleg egy bizonyos csoport iránt lesz kifejezetten lelkes, ami valószínűleg munkájával és karrierjével lesz kapcsolatos. Jelentős emberekkel fog kapcsolatba kerülni, olyanokkal, akik most kezdenek új vállalkozásba. Hónap végén enyhítené depresszióját egy múzeum látogatás, de elég lenne annyi is, ha átlapozná otthon, egyedül, sírdogálva, a családi fotó albumot, amiből új erőt meríthet, mint mindig...

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – Mindennapi élete igen dinamikus, elképzelni sem lehet dinamikusabbat. Életének irányításában mutatja meg májusban legvilágosabban zsenialitását. Ön egyre népszerűbb lesz, mivel ösztönösen megérti a közösség tudatalattiját, s ez lehetővé teszi, hogy előre megéreze a közösség igényeit! A családi életben már nem olyan sikeres. Az ön egyik legnagyobb vágya valójában az, hogy közeli hozzátartozóival csak spontán és baráti kapcsolatokat fejlesszen ki: csudába a családi hierarchiával! Ha lehet, ne váljon házi zsarnokká...

SZÜZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Ebben a jegyben találjuk a legtöbb lottónyertest! Ez azért nem mindenkit érint annyira, mert a legtöbb esetben a szerencse hirtelen jön és a társ segítségével... De ebben a hónapban a szűz szülöttek nagy részét, valami örületesen nagy szerencse éri. Erre is fel kell készülni lelkileg. Kezdeti...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Ön ellenállhatatlan! Elcsábíthat most mindenkit, akit csak akar, de vigyázzon ezzel a vonzerővel, mert tönkre teheti tartós kapcsolatát. Környezetében egy hölgy tanácsa kiválónak bizonyul, amivel jelentős pénzbevételhez juthat. Ennél többet nem ígér ez a hónap.

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Semmi értelme annak, hogy ráerőltesse akarát családtagjaira egy otthoni problémában. Ha mégis ezt teszi, ezzel csak fokozza a meglévő feszültséget. Hónap közepén észreveszi, hogy egy kíváncsi ember szeretne mindent megtudni magánéletéről, és ezért bármire képes. Állítsa le az illetőt most, mert súlyos gondokat okozhat a jövőben...

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Ön megint el fogja követni azt a régi hibát, hogy meggondolás nélkül belekezd és másokat is belehajszol valamibe, majd ha tévedett, egyszerűen odébball! Ön túlzásokra hajlamos mindenben, májusban eltűzhatja az összes élvezeteket... Lassítson! Ön hosszú életű, tehát lesz ideje mindenre, csak ezt a mindent módjával tegye! Keressen magasabb szellemi utakat magának és fejlessze saját, életsejmelétét. Hónap végén gondja támad egy gyermekkel, aki az ön figyelmét hiányolja...

BAK (XII. 22.–I. 20.) – Ön ebben a hónapban valamilyen módon megtapasztalja, hogy a lélek halhatatlan, hogy igazi valónk nem hal meg soha, létezett a születés előtt és létezik fog a fizikai halál után is... Ne riadozzon, talán csak egy reinkarnációs terápia részese lesz... De szeretném felkészíteni: „a karma kérielhetetlen törvénye azt jelenti, hogy minden tettek és minden gondolatnak következményei vannak, amelyeket az embernek vállalnia kell, ha akarja, ha nem. Ha nem ebben az életben, akkor majd a következőben...” Figyelmébe ajánlom: Thorwald Dethlefsen „Élet az élet után” című könyvét.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – A nyugalmát megzavarják azok a hírek, amelyek egy veszedést is kirobbantanak. A szerelemben az elhidegülés veszélye fenyegeti. Hónap végére a befolyása, hatalma nő: vagy befolyásos emberek támogatását nyeri el, vagy örököl, vagy régi szerződésekből húz hasznot. Ez a sikertendencia a következő hónap elejéig elkíséri, ha nem kísérel meg döntéseket kierőszakolni, mégha játékosan is...

HALAK (II. 20.–III. 20.) – Véghez viheti azt, amit akar, bár ez csak rövid megnyugvást hoz önnek. Jogi kérdéseket kell tisztáznia! Ha utazást tervezett, májusban jó előjelekkel kezdheti meg. Keresse a kapcsolatot azokkal, akikkel régóta szeretne megismerkedni. Szerencséje lesz, mert nem remélt eredményeket érhet el. Hónap végén zavaró körülmények kerülnek útjába. Egy ügy, mégha nem is érinti közvetlenül, túl sok gondot okoz önnek. A végén már azzal foglalkozik, hogyan is lehetne elmenekülni a mindennapi élet kényszeréből...

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent
alábbi kötetek szerkesztőségünk címen megrendelhetőek! (Szolnok, Aranka út 3. 5000)

Farkas Kálmán: *Elnémult hegedűk* 300,- Ft
Szécsi Magda: *Fekete fények* 1300,- Ft
Rác Lajos: *Roma értelmiségiek arcképcsarnoka* 500,- Ft

ÚJ KÖTETEINK:

Farkas Kálmán: *Mosoly és párbeszéd* 500,- Ft,
Gordoní ceruzarajzok 500,- Ft,
B. Kóte Lilla: *Figyelj rám!* 500,- Ft.

Kedves Gyerekek!

Az LD szerkesztősége már megint gondolt egy nagyot!

Vers és meseíró pályázatot hirdetünk - megkötések nélkül – általános iskolások részére.

A tehetségek felkutatását ily módon boldogan vállaljuk fel azt remélve, hogy felfedezettjeink munkái a magyarországi cigányság kultúrkincsét gyarapíthatják. A három legkiválóbb pályázó oklevelet, publikálási

lehetőséget, könyvvásárlási utalványt és más értékes ajándékokat kap.

Amennyiben egy kötetre való, közlésre méltó anyag érkezik be hozzánk, az LD szerkesztősége vállalja a pályázati munkák kötetben való megjelentetését, Szécsi Magda illusztrációival.

**A pályázatokat szerkesztőségünk címen várjuk:
LD Szerkesztősége Szolnok, Aranka út 3. 5000**

A pályázatok beérkezési határideje: 2002. május 31.

FELHÍVÁS

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központban utánvételt megrendelhető a **Choli Daróczi József** által szerkesztett **cigány nyelvkönyv 1.980 Ft-os** áron, valamint a **cigány-magyar, magyar-cigány szótár 1.550 Ft-os** áron. **Megrendelhető:** Országos Cigány Információs és Művelődési Központ 1103 Budapest, Gyömrői út 103. **Telefon/Fax:** 265—08-38, 264-94-48 **e-mail:** ocimk@hu.inter.net

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1440 Ft,
fél évre: 720 Ft,
negyedévre: 360 Ft

Megrendelőink között
2002. december 6-án értékes ajándékokat
sorsolunk ki!

*A megrendelőlapot és az előfizetési díját
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon:
(06) 56/513-592, 513-953, 513-954

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Értesítés

Jánoshida Község a „Jánoshidi Falu napok” rendezvény sorozat keretén belül a községi Faluházban kiállítást szervez a településen élő, és elszámazott művészek alkotásaiból.

A rendezvény mottója: „A közös sors útjai”

A kiállítás megnyitásának időpontja:
2002. június 22. (15 óra)

A kiállításon az alábbi művészek alkotásai szerepelnek:
Virág Gellért, Kovács Istvánné, Eszes Flórián,
Szilágyi Istvánné, Czibak György és Kökény Róbert.

Érdeklődni: Czibak Ottónál lehet a 06-57/458-406
telefonszámon.

Felhívás

Kilencedik alkalommal rendezik meg június 22-én Nyíregyházán a Magyarországi Roma Kupa országos döntőjét. Az Európában is egyedülálló hagyományos rendezvénynek ismét a városi stadion ad otthont. A torna az Országos Roma Kupa Alapítvány szervezésében kerül megrendezésre. **Balogh Gyula** az alapítvány elnöke, a torna főszervezője várja mindazon csapatok jelentkezését, akik ismét szeretnék megmutatni tehetségüket és összeménné crejük a labdarúgó pályákon.

Bővebb információ a következő telefonszámon:
06-20/91560-02. Fax: 06-42/371-679.

